

מולד המרכז להתחדשות הדמוקרטיה

נספח א'

גרעינים תורניים

נספח א': גרעינים תורניים

בשנים האחרונות הולכת ומתרחבת תופעת הגרעינים העירוניים והתיישבותיים. זאת, בין היתר, בזכות הגדלה עקבית של התמיכה הממשלתית המוקדשת להם. בבדיקה שביצענו עולה כי מתוך 68 גופים המקבלים תמיכה מהחטיבה להתיישבות בשנת 2014, 52 הן עמותות תורניות המזוהות עם הציונות הדתית. רובן הוקמו במהלך העשור האחרון, כך שמדובר בתופעה חדשה יחסית. בנספח זה ריכזנו מידע על העמותות שמפעילות גרעינים תורניים - מטרות, אופי הפעילות וחברים בולטים בעמותה. הנתונים לקוחים מדו"חות שנתיים שהגישו הגרעינים עצמם לרשם העמותות, סדר הופעתם מופיע על פי איזורים גיאוגרפיים בישראל. המידע ביחס להיקף התמיכות הממשלתיות מקורו בנתוני החשב הכללי במשרד האוצר ובדו"חות הכספיים של העמותות. כמו כן, יש לציין כי התמיכה של החטיבה להתיישבות היא רק חלק מהתמיכות הניתנות לגרעינים, הנתמכים על ידי מגוון גופים ממשלתיים - בראשם משרד הבינוי והשיכון, המשרד לפיתוח הנגב והגליל ומשרד החינוך.

01

"אביב התורה"¹

מס' עמותה: 580168300

מיקום: תל-אביב יפו

תמיכת החטיבה 2014: 205,000 שקל

תמיכות אחרות ב-2014: משרד החינוך, במסגרת תמיכה במוסדות תורניים - 459,648 שקל

מטרות: "עזרה וסיוע בקהילה בנושאי חינוך ורווחה. הפצת תורת ארץ ישראל בעיר תל-אביב. עידוד התיישבות משפחות צעירות בעיר תל-אביב על-ידי קבלה ללימודי הישיבה אברכים נוספים, תמיכה כספית במשפחות אברכים המעוניינים ללמוד בישיבה אשר מנועים לגור בתל-אביב בגלל יוקר המחיה, שילובן של המשפחות בעשייה החינוכית בעיר. קליטה רוחנית וסיוע כלכלי וחברתי לקהילת עולי אתיופיה בתל-אביב-יפו".

פעילות: הפרויקט הגדול ביותר של העמותה הוא הישיבה הגבוהה "עטרת נחמיה" הידועה גם כ"ישיבת נחלת יצחק". בישיבה לומדים כ-70 תלמידים ואברכים. על-פי הדו"ח הכספי של העמותה לשנת 2012, מתוך 5.9 מיליון שקל שהוצאו על פעילויות, קרוב למיליון שקל שימשו כמענקים ללומדי תורה. כל חמשת מקבלי השכר הגבוהים בעמותה הינם אנשי צוות הישיבה.

דמויות מרכזיות: ראש הישיבה ורב הגרעין הוא הרב מיכה הלוי, המשמש גם כרב העיר פתח תקווה. הרב הלוי מזהה עם הקו הרבני החרדל"י בציונות הדתית, והינו חבר בקבוצת הרבנים הימנית "דרך אמונה" הפועלת כנגד יוזמות ליברליות בתוך הציונות הדתית.² בעבר ביטא³ הרב הלוי עמדה שלפיה על חוקי המדינה להיות כפופים לתורה וכי אין לכנסת ולממשלת ישראל כל סמכות לקבל החלטות הנוגעות לרבנות הראשית או לענייני הדת במדינה - רק לרבנים⁴. ב-2011 הרב היה מעורב בהידברות של רבנים ומנהיגים מהציונות הדתית עם משרד המשפטים בניסיון להביא לשינוי עמדתה לגבי מעמד החוקי של

המאחזים הבלתי-מורשים בשטחים⁵.

פרטים נוספים: העמותה היא חלק מרשת הארגונים של "קרן קהילות" של הרב דניאל טרופר. ב-2012 קיבלה מענק של 25 אלף שקל מהקרן.

02

"חברותא - המרכז למודעות יהודית"⁶

מס' עמותה: 580479608

מיקום: תל-אביב יפו

תמיכת החטיבה ב-2014: 435,000 שקל

מטרות: "חינוך והפצת ערכי היהדות והציונות. ארגון אירועי תרבות יהודית. קיום מחקר בתחומי החינוך לערכי היהדות והציונות. ייזום ועידוד התנדבות בתחומים הנ"ל. הקמה ובניית מרכזים לתרבות יהודית".

פעילות: העמותה מפעילה מרכז בשם "המקום"⁷, שמארגן אירועי תרבות יהודית ומקיים שיעורים, הרצאות וסדנאות.⁸ הנושאים מגוונים: זוגיות, מוזיקה ורוחניות.

דמויות מרכזיות: המרכז הוקם על-ידי הרב אריאל דורפמן, והוא גם עומד היום בראשו.⁹ עם כניסת אריאל למשרד השיכון מונה דורפמן - פעיל במפלגת "הבית היהודי", שאף היה מועמד לשיבוץ ברשימת המפלגה לכנסת כחלק מרשימת "תקומה"¹⁰ לעמוד בראש מינהלת הגרעינים התורניים הפועלת במשרד.¹¹ אלא שבמקביל לתפקיד זה שהוא ממלא כנציגו הרשמי של שר השיכון,¹² המשיך דורפמן לשמש מנכ"ל ב"המקום" העוסק בין היתר בהחזרה בתשובה. כלומר, נוצר מצב בלתי-תקין שבו דורפמן אחראי מטעם משרד השיכון על הטיפול בגרעינים, ובו-בזמן עומד בעצמו בראש אחד הארגונים שמקבלים תמיכה כספית באמצעות החטיבה להתיישבות. לדורפמן ניסיון עשיר בתחום: בעברו שימש כראש אגף התשובה בתנועת הימין הקיצוני "קוממיות".¹³

אחד ממורשי החטיבה בעמותה הוא עקיבא סמוטריץ, פעיל בוועד מתיישבי השומרון.

03

"אופק - תרבות, רוח, חברה"¹⁴

מס' עמותה: 580517522

מיקום: תל-אביב יפו

תמיכת החטיבה ב-2014: 151,830 שקל

מטרות: "קיום גרעין חינוכי-תורני בתל-אביב, קיום פעילות ערכית בתחומי דת, תרבות וחינוך למבוגרים ונוער, עידוד לימוד תורה, מחקר תורני והפצת תורה. חיזוק והעצמת תרבות, אומנות ויצירה יהודית וצינונית, חינוך ופעילות לקירוב לבבות בין המגזרים השונים בעם, חינוך לערכי התיישבות, ציונות ואהבת המולדת, עידוד הגיוס לצה"ל, עידוד התיישבות משפחות בעיר תל-אביב יפו למען אחדות בעם".

דמויות מרכזיות: אריאל דורפמן (ראו לעיל פירוט תחת עמותת "חברותא") הוא אחד ממקימי העמותה. ישנה חפיפה נוספת בין חלק ממיסדי עמותה זו ומייסדי עמותת "נחת", כולל דורפמן, הפועלת גם היא בתל-אביב ונתמכת על-ידי החטיבה (ראו עמותת "נחת - נוער, חברה, תרבות"). נועם קליין, אחד ממיסדי העמותה הוא גם סמנכ"ל "המקום" שמופעל על-ידי עמותת "חברותא".

פרטים נוספים: העמותה חברה ברשת של "קרן קהילות" בראשות הרב דניאל טרופר (ראו פירוט תחת "קרן להתחדשות הקהילות בישראל").

04

"נחת - נוער, חברה ותרבות"

מס' עמותה: 580566479

מיקום: תל-אביב יפו

תמיכת החטיבה 2014: 179,000 שקל

מטרות: "קיום פעילות תרבותית, חינוכית, דתית וחברתית לחיזוק הזהות היהודית והצינונית של מדינת ישראל ולרווחת אזרחים במצוקה כלכלית או חברתית. תוכניות בר/בת מצווה. תוכניות חינוכיות למגוון אוכלוסיות סביב ארון הספרים היהודי. סיוע למתגיירים. ייזום והפקת אירוע תרבות. הקמת מעונות במחיר מסובסד לזוגות צעירים. סיוע לקשישים וניצולי שואה. הפקת תכנים במגוון ערוצי מדיה. הפעלת מערך סיורים וטיולים באתרי מורשת".

דמויות מרכזיות: הרב אריאל דורפמן הוא אחד ממיסדי העמותה ומונה על-ידי שר השיכון, אורי אריאל, לעמוד בראש מינהלת הגרעינים התורניים במשרד (ראו לעיל תחת עמותת "חברותא"). מייסד נוסף הוא ערן יונגר, המעורב גם ב"קהילת רוח אביב" הפועלת ברמת אביב, ואף היא נתמכת על ידי החטיבה (ראו תחת עמותת "קהילת רוח אביב").

פרטים נוספים: העמותה הוקמה ב-2013. על-פי סעי' 8ט' לנוהל משרד האוצר לתמיכה ממשלתית במוסדות ציבור, מוסד ציבורי יהיה זכאי לתמיכה רק אם הוא כבר צבר ניסיון של לפחות שנתיים בפעילות הנתמכת ללא סיוע ממשלתי.

05

"אורות מורשה"¹⁵ (נקראים גם "גרעין שקמים")**מס' עמותה:** 580388411**מיקום:** תל-אביב יפו**תמיכת החטיבה 2014:** 148,000 שקל

מטרות: "הפצת יהדות ותרבות תורנית, פתיחת מוסדות חינוך והפעלתם, סיוע כספי ומלגות לנזקקים, פעילות לקירוב לבבות, עידוד הידברות בין חלקי העם, עזרה לזולת וגמ"ח, פעילות בקרב עולים ותושבי שכונות".

פעילות: הגרעין פועל בשכונת שפירא שבדרום תל אביב, חבריו עוסקים בפעילות תורנית וחינוכית. הגרעין קשור לישיבה הגבוהה "אורות אביב"¹⁶. בשנת 2012 מחזור הפעילות של העמותה עמד על 476 אלף שקל, מתוכם כ-225 אלף שקל הגיעו ממשרדי הממשלה ובראשם תמיכות ממשרד החינוך בפעילות הגרעין התורני. כמאה אלף שקל ממחזור העמותה שימשו לטובת מלגות לאברכים.

דמויות מרכזיות: הגרעין קשור לישיבת ההסדר "אורות אביב"¹⁷ שבראשה עומד הרב מישאל כהן. בתקופת ההתנתקות הורה לתלמידיו לסרב פקודה.¹⁸ כהן הקים את הישיבה בתל-אביב יחד עם ראש הגרעין יצחק צורי שדי.¹⁹

פרטים נוספים: חלק מרשת "קרן קהילות" בראשות הרב דניאל טרופר. קיבלה מהקרן 38,100 שקל ב-2012.

06

"הישיבה הגבוהה תל-אביב"**מס' עמותה:** 580278216**מיקום:** תל-אביב יפו**תמיכת החטיבה 2014:** 197,000 שקל**תמיכות אחרות ב-2014:** משרד החינוך, במסגרת תמיכה מוסדות תורניים - 1,432,296 שקל

מטרות: "הקמת מוסדות לימוד תורניים בגוש דן. הקמת מוסדות חינוך לילדים ונוער בתל-אביב רבתי. הקמת מסגרת לימודית לימי עיון והשתלמות לציבור הרחב. הוצאת ספרים ופרסומים תורניים ואקדמאיים. הענקת מלגות לימוד לתלמידים הזקוקים לסיוע. הישיבה הוקמה על-ידי הרב חיים גנץ בשנת תשנ"ו במטרה להעמיד תלמידי חכמים בעלי עוצמה רוחנית ונפשית שלצד גדולתם בתורה קשובים להלכי הנפש של חיי העיר הגדולה. בית המדרש שוקק החיים של הישיבה, רבניה ותלמידיה מהווים

תשתית רוחנית ומשמשים כמקור כוח למגוון רחב של עשייה חינוכית-תרבותית בעיר".

פעילות: עיקר הפעילות קשור בהפעלת הישיבה. על פי הדו"ח הכספי של העמותה לשנת 2012, התקציב הכולל שלה עמד על יותר משמונה וחצי מיליון שקל. כמעט שישה וחצי מיליון הושקעו בישיבה. קרוב לשלושה מיליון שקל שימשו לטובת מלגות ומענקים לאברכים ולחברי הגרעין. הפעילות היחידה שאינה תורנית הינה התנדבות בבית החולים איכילוב הסמוך.

דמויות מרכזיות: בראש הישיבה עומד הרב חיים גנץ. ב-2012, בעקבות פיגוע בקו 20 בתל-אביב, טען הרב גנץ כי הרקע לפיגועים הוא ה"רפיון הרוחני" של עם ישראל.²⁰ כמו כן, גנץ הביע ביקורת נגד קולות מתונים בציונות הדתית ונגד ניסיונות הכנסת להסדיר מחדש את מעמד הרבנות והיבטים אחרים של שירותי הדת במדינה.²¹ באותו הקשר טענה קבוצת הרבנים שגנץ משתייך אליה כי נציגי "הבית היהודי" אינם נשמעים מספיק לרבנים.²²

פרטים נוספים: לפי הדו"ח הכספי לשנת 2012, העמותה זוכה לסיוע נדיב גם מצד עיריית תל-אביב. בשנת 2000 העמידה העירייה מבנה בבעלותה לטובת הישיבה. בנוסף, בשנה שעברה קיימה העירייה בשיתוף עם העמותה אירוע הקפות שניות במוצאי שמחת תורה.²³

07

"קהילת רוח אביב"²⁴

מס' עמותה: 580541951

מיקום: תל-אביב יפו

תמיכת החטיבה 2014: 376,000 שקל

מטרות: "הקמה, העצמה והפעלת מוסדות חינוך פורמלי ובלתי-פורמלי. פעילות חברתית לצמצום פערים חברתיים וכלכליים. הפעלת פרויקטים חינוכיים וחברתיים לכל הגילאים".

פעילות: אירועים בחגי ישראל, שיעורי יהדות שבועיים, סדנאות לנשים והכנה לבת מצווה.²⁵ בנוסף, הגרעין מפעיל "מרכז משפחה" המלווה זוגות נישאים ומקיים סדנאות והרצאות בנושא תקשורת זוגית ומשפחתית.²⁶

דמויות מרכזיות: ערן יונגר, ממקימי הגרעין והעומד בראשו, למד בנעוריו בישיבת "שבי חרון" והתגורר בסילוואן (עיר דוד).²⁷

פרטים נוספים: ב-2012 התנהל מאבק בבית הספר הממלכתי-דתי "אלומות" ברמת אביב נגד פעילות הגרעין. הורי התלמידים התאגדו והצליחו למנוע מחברי הגרעין לשנות מן היסוד את אופיו של בית הספר. בין היתר, ניסו חברי "רוח אביב" לגרום לכך שתוחל במוסד החינוכי הפרדה בין בנות לבנים, בניגוד לנהוג בבית הספר זה שנים ובניגוד לדעת ההורים. אחת האמהות שהייתה שותפה למאבק סיפרה ל"מעריב": "בנות השירות של הגרעין נכנסות ומעבירות שיעורים, מפזרים אותן בקהילה ותפקידן להפיץ אג'נדה

חרדית-לאומית שמטרתה לשנות את הקיים: להמעיט בלימודי חול ולהרבות בלימודי קודש, לא להתערות בתעסוקה ובאקדמיה, להפריד בין נשים וגברים. לא ניתן לזה יד".²⁸

קבוצת הורים נוספת, הפעם בבית הספר החילוני אליאנס, הצליחה לסיים את מעורבותם של חברי הגרעין משיעורי המורשת שהעבירו בתיכון.²⁹

08

"מה יפו פעמי בת ציון - תל-אביב (ישיבת שירת משה יפו)"³⁰

מס' עמותה: 580485878

מיקום: תל-אביב יפו

תמיכת החטיבה 2014: 791,714 שקל

תמיכות אחרות ב-2014: משרד החינוך, במסגרת תמיכה במוסדות תורניים - 542,184 שקל

מטרות: "הקמה והפעלה של ישיבה גבוהה וישיבת הסדר. הפצת תורה ותרבות יהודית. הקמה והפעלה של בית ספר שכונתי. סיוע ועזרה כלכלית רוחנית לנזקקים. פעילות חינוכית ותרבותית במוסדות חינוך ותרבות ובתנועות נוער.

פעילות: הישיבה עוסקת בחיזוק הזהות היהודית ביפו. הישיבה מפעילה מדרשה לבנות, והייתה מעורבת בהקמתו של "בית יהודי" כמקום חם לאירוח יהודים והפצת התורה. היהדות לגוש דן".

דמויות מרכזיות: מקים הישיבה הוא הרב אליהו מאלי, מראשי ישיבת עטרת כהנים, שייסד אותה עם עשרות תלמידים מבית אל.³¹ מאלי הסביר כי אחת ממטרות המוסד היא "החזרת רוח התורה, היהדות, רוח ישראל סבא לכל עם ישראל שבגוש דן".³²

פרטים נוספים: הישיבה ממוקמת בלב שכונת עג'מי. הקמתה נתפסה כפרובוקציה בקרב התושבים הערבים, והיא לוותה בסכסוכים רבים עמם.³³

באחד משיעוריו המוקלטים, שתוכנו פורסם ב"הארץ", נימק מאלי את חשיבות העבודה התורנית בלב קהילות חילוניות. "אין לך בעיה לכבוש את הר הבית, לסלק את הווקף, להרים את מסגד עומר ולהתחיל בבניית בית המקדש, נכון?", פנה לאחד מתלמידיו. "אבל מישהו שגר בצפון תל-אביב יגיד לך 'נפלת על הראש?' הוא יגיד לך שאתה מסכן את כל המפעל הציוני בהתנהגות הבלתי-אחראית שלך... בניית התודעה הלאומית זה תהליך הדרגתי ואטי, ועד שאתה מגיע לכך שהעם כולו איתך, אתה לא עושה את זה בלי שאתה יורד לתל אביב. אם תמשיך להסתגר בירושלים ובהתנחלויות ולדבר גבוהה-גבוהה, זה לא יעזור לך כלום".³⁴

"גרעין חברתי יפו"³⁵

מס' עמותה: 580484962

מיקום: תל-אביב יפו

תמיכת החטיבה 2014: 335,261 שקל

מטרות: "הקמת קהילה ערכית חזקה ביפו. הבאת אוכלוסיות חדשות לעיר ודאגה לקליטתן הנאותה. קידום ערכיה של הציונות הדתית, עריכת כנסים, ימי עיון, סמינרים, פעולות חברתיות ושבתות. קידום והקמת מוסדות רווחה, דת וחינוך פורמאליות ובלתי-פורמאליות. פיתוח אמצעי הוראה. קידום והקמת מוסדות תרבות ופנאי".

פעילות: כיום מונה הגרעין 51 משפחות שעברו לגור ביפו כדי לחזק את ההתיישבות היהודית בעיר. במקום פועל גן ילדים של הגרעין, וב-2011 הוקם גם בית ספר ממלכתי ראשון ביפו על-ידי הגרעין התורני.³⁷

דמויות מרכזיות: מנהל הגרעין לשעבר הוא איתי גרנק, המשמש גם כציר בוועידת "הבית היהודי". היום הוא מכהן כמנכ"ל "זהות",³⁶ איגוד המרכזים לזהות היהודית המייצג 39 עמותות.³⁷ לפי הדו"חות השנתיים של העמותה, הרב איתי קרמר הוא אחד ממורשי החתימה בעמותה. ב-2013 עמד קרמר בראש סיעת "הבית היהודי" בבחירות המקומיות בבית ים.³⁸

פרטים נוספים: ראש הגרעין, הרב יובל אלפרט, אמר בראיון: "אנו ביפו כדי לחזק את הזהות היהודית של תושביה... הציבור הכללי בארץ לא מכיר את תורת הרב קוק, לא יודע לענות על השאלה למה בכלל אנו נאבקים על ארץ ישראל. החלטנו להתחבר לגרעין תורני, ובשלב מסוים הציעו לי להנהיג את הגרעין ביפו. בהתייעצות עם מו"ר הרב שלמה אבינר, נטלתי על עצמי את המשימה".³⁹ בגרעין מצהירים כי הם רוצים "להיות חלק אורגני מהאוכלוסייה המקומית ביפו, לבנות איתה חיי קהילה ומעורבות",⁴⁰ אלא שלדעתו של הרב אלפרט, יש בעיה קשה בחברויות שנוצרות בין יהודים וערבים. "יש כאן תופעה בעייתית מאוד, כי נוצרות חברויות ובסופו של דבר בנות יהודיות מתחתנות עם ערבים וגם ההפך". לדבריו, הפתרון היחיד לתופעה הוא הקמת מערכת חינוכית ליהודים בלבד: "אנחנו מנסים להקים מערכת חינוך ממלכתית-דתית, שלא תהיה חייבת לקבל את כולם... לדעתי, אין ספק שהאינטגרציה שקיימת בבתי הספר גורמת להתבוללות. עירבנו בחלק מהמקרים ארגונים כמו 'יד לאחים' ו'ראש יהודי' כדי להתמודד עם חלק מאותן תופעות קשות".⁴¹ בעבר נרשמו חיכוכים בין האוכלוסייה הערבית ביפו ובני הגרעין.⁴²

10

"בית אולפנה ללימודי היהדות (כולל), גרעין תורני הרצליה"⁴³

מס' עמותה: 580020824

מיקום: הרצליה

תמיכת החטיבה 2014: 143,000 שקל

תמיכות אחרות ב-2014: משרד החינוך, במסגרת תמיכה במוסדות תורניים - 67,176 שקל

מטרות: "להקים ולהחזיק כולל ובית אולפנה עבור תלמידים אשר תורתם אומנותם ועבור החפצים להשתלם בלימודי היהדות, סיוע למשפחות נצרכות ונזקקות מבין תושבי העיר הרצליה בתמיכה וחלוקת מצרכי מזון ומוצרים בסיסיים לקיומם". בנוסף, בדו"ח הכספי של העמותה ל-2012 נכתב כי "העמותה הוקמה... במטרה להקים ולנהל כולל אברכים ומכון להפצת תורה ויהדות ולעסוק בקליטה רוחנית על-פי משנת הציונות הדתית בעיר הרצליה ובסביבתה. העמותה מפעילה תוכנית להפצת יהדות וקירוב לבבות בקרב נוער ומבוגרים בבתי ספר בעיר ומקומות נוספים".

פעילות: העמותה מפעילה כולל וגרעין תורני. ב-2012 הוציאה קרוב ל-766 אלף שקל על מלגות לאברכים. לפי אתר האינטרנט של הגרעין, אנשיו מפעילים כ-20 פרויקטים בעיר, כמעט כולם קשורים לפעילות תורנית וזהות יהודית.⁴⁴

דמויות מרכזיות: מנחם קליין, ממייסדי העמותה וחבר הוועד המנהל שלה, היה בעבר סגן ראש העירייה מטעם המפד"ל.⁴⁵ ראש הגרעין, הרב דוד הורדן, חבר בארגון רבני הציונות הדתית "דרך אמונה", שמוביל קו לאומני ומתנגד לזרמים הליברליים בתוך ציבור חובשי הכיפה.⁴⁶

11

"בית מדרש קהילתי מרכזי במרכז ובשרון"⁴⁷ (בית מדרש גבעת שמואל)

מס' עמותה: 580477883

מיקום: גבעת שמואל

תמיכת החטיבה 2014: 85,500 שקל

תמיכות אחרות ב-2014: משרד החינוך, תמיכה במוסדות תורניים - 71,820 שקל, השתתפות בשכר לימוד בגני טרום חובה - 18,657 שקל.

מטרות: "לעסוק בענייני דת והפצת תורה בגבעת שמואל. להקים כולל וישיבה, לפעול להקמת פרויקטים הקשורים בצורכי דת ופעילות תורנית, לעסוק בענייני דת והפצת תורה בגבעת שמואל ובפחת תקווה והשרון, הקמת מעונות, גנים ומוסדות חינוך, לקיים ערבי עיון ופרויקטים בנושאי תורה ומדע, תורה

וכלכלה, תורה ורפואה, להקים מכון מחקר ומורשת ומכון מחקר תורני, הפצת מחקרים תורניים, מערך חונכות לילדים, מועדוניות לילדים בעלי צרכים מיוחדים, מתן מלגות לתלמידים נזקקים, חלוקת סלי מזון וביגוד למשפחות נזקקות, שילוב נכים ובעלי צרכים מיוחדים במקומות עבודה, עיסוק בענייני רווחה לרווחת תושבי האזור, הקמה וסיוע בהקמת בתי מדרש קהילתיים".

פעילות: הגרעין מפעיל ישיבה גבוהה, כולל, גני ילדים ותכניות תורניות, כמו הדרכת כלות וחתנים ושיעורי תורה לקהל הרחב. ב-2012 אלף שקל מתוך תקציב הישיבה שימשו לטובת מלגות לאברכים.

דמויות מרכזיות: בין רבני הכולל ובית המדרש של הגרעין ניתן למצוא את הרב שמואל אליהו מצפת, הרב שלמה אבינר מבית אל, וגם את הרב מרדכי שטיינברג, ראש ישיבת הר המור - ישיבת הדגל של הזרם החרדל"י.⁴⁸

הרב שעומד בראש הישיבה הוא יוסי שרים שהגיע מבית אל ושימש לפני כן כרב בגרעין התורני בדימונה ובישיבת ההסדר ברמת גן.⁴⁹

פרטים נוספים: ב-2013 קבוצת הורים של חניכי בני עקיבא מחתה על כך שהעירייה הציבה קרוואן עבור בית המדרש בתוך מתחם סניף בני עקיבא בעיר. חלק מההורים אף הביעו חשש שאנשי בית המדרש יתערבו בנעשה בסניף וישפיעו על אופיו.⁵⁰ ביוני 2014 הודיעו אנשי בית המדרש על הקמת ישיבת הסדר בשנה הבאה ללא כל אישור של הגורמים המוסמכים, דבר שעורר סערה ותגובות קשות בגבעת שמואל ומחוצה לה. חלק מהמעורבים תיארו את מעשה אנשי הגרעין כ"תרמית והונאה".⁵¹

12

"גרעין חינוכי קריית אוננו-סביון"

מס' עמותה: 580504314

מיקום: קריית אוננו

תמיכת החטיבה 2014: 207,500 שקל

מטרות: "הפצת תורה, אמונה ותרבות תורנית יהודית בקרב כל שכבות האוכלוסייה. פעילות צדקה, חסד ורווחה לנזקקים. הקמת מעונות ומוסדות חינוך לכלל הציבור ולמשפחות מעוטי יכולת. הקמת בית מדרש וכולל ללימוד תורה ומסגרות תורניות נוספות".

פעילות: הגרעין פועל תחת תנועת "מעיינות קריית אוננו",⁵² שנוסדה "כחלק ממהלך של הקמת גרעינים תורניים על-מנת לשבור מחיצות בין הפלגים בעם, לקרב לבבות ולעורר לחזק ולהעמיק את הקשר ליהדות, לארץ ישראל ולמסורת ישראל".⁵³ העמותה מפעילה את כל הפרויקטים של התנועה, כמו קייטנות קיץ, כולל, בית מדרש קהילתי וגני ילדים. על פי הדו"ח הכספי של העמותה לשנת 2012, מחזור הפעילות של העמותה עמד על 1.8 מיליון שקל, כשלמעלה מ-600 אלף שקל שימשו לטובת הפעלת הכולל ובית המדרש. יתר התקציב שימש ברובו להפעלת גני הילדים של העמותה. חלק קטן מהסכום, כ-120 אלף שקל, שימש לטובת פרויקטים לקהל הרחב.

דמויות מרכזיות: העמותה מפעילה, בין היתר, "מרכז זהות" בקריית אונו כחלק מארגון "זהות - איגוד המרכזים לזהות יהודית"⁵⁴ (ראו גם תחת "עמותת אומ"ץ - מפעלים חינוכיים"). מנכ"ל "זהות" הוא איש "הבית היהודי", איתי גרנק,⁵⁵ ששימש גם כראש הגרעין התורני ביפו (ראו להלן "גרעין חברתי יפו"). באחרונה ביקר במרכז בקריית אונו סגן השר אופיר אקוניס והביע את תמיכתו בפעילות המתקיימת שם - בעיקר פעילויות בנושא זהות יהודית בבתי הספר. במהלך הביקור תיאר גרנק את מדריכי המרכז הפועלים במסודות החינוך כ"סוכני תיווך של הזהות היהודית להוריהם החילוניים".⁵⁶

פרטים נוספים: בשנה האחרונה הקימה העמותה גם ישיבת הסדר בקריית אונו⁵⁷ כשלוחה של ישיבת ההסדר "מאיר והראל" במודיעין (ראו לעיל עמותת "גרעין קהילתי וקריית חינוך ע"ש מאיר והראל"). הישיבה נחנכה לאחר ששר הביטחון נתן את אישורו למהלך.⁵⁸ משמעות הדבר כי כבר ב-2014 תחל הישיבה ליהנות מההקצאות הקבועות לישיבות הסדר ממשרד הביטחון והחינוך.

13

"גרעין מורשת חולון"⁵⁹ (אור חדש)"

מס' עמותה: 580417780

מיקום: חולון

תמיכת החטיבה 2014: 148,500 שקל

מטרות: "הנחלת ערכי תורת ארץ ישראל על-ידי הקמת בית מדרש ומתן שיעורים. עבודה חינוכית במסודות החינוך. קשר עם משפחות הזקוקות לסיוע. ארגון אירועים חברתיים וקהילתיים לפי תאריכי שנה".

פעילות: הפעלת בית מדרש ומתן שיעורי תורה, סיוע למשפחות נזקקות וארגון אירועים חברתיים וקהילתיים. עיקר פעילות הגרעין קשורה בישיבת ההסדר חולון (ראו פירוט תחת "ישיבת ההסדר חולון") ובמסגרות חינוך קיימות בעיר.⁶⁰

דמויות מרכזיות: שלומי תמם, איש הגרעין שאף שימש כמנכ"ל שלו, התמודד בבחירות המקומיות כיו"ר רשימת "הבית היהודי" בעיר.⁶¹ הרשימה זכתה לסיוע רב מצד הגרעין התורני ובמיוחד מרב הגרעין, שאול פיינה, ומראש ישיבת ההסדר, הרב אלעזר אהרונסון (ראו פירוט תחת "ישיבת ההסדר חולון"). תמם אף העיד על שיתוף פעולה פורה בין "הבית היהודי" בחולון לגרעין התורני "שמתפתח מיום ליום".⁶² ב-2009 חתם רב הגרעין פיינה על מכתב תמיכה במפלגת "האיחוד הלאומי" בראשות יעקב כ"ץ.⁶³ באופן כללי, הגרעין וישיבת ההסדר מקיימים קשר הדוק מאוד. כך, למשל, פיינה היה מעורב בהקמת ישיבת ההסדר.⁶⁴

"ישיבת הסדר חולון שעל יד מרכז ישיבות בני עקיבא"⁶⁵

מס' עמותה: 580486041

מיקום: חולון

תמיכת החטיבה 2014: 210,000 שקל

תמיכות אחרות בשנת 2014: משרד החינוך, תמיכה במוסדות תורניים - 462,384 שקל

מטרות: "להרחיב את לימוד התורה ולהעמיק את הזהות היהודית בגוש דן ומחוצה לו. לקיים, לפתח, להרחיב ולבסס את הזהות היהודית הדתית-לאומית בחולון, ולשם כך לפעול ליצירת קהילה דתית לאומית בעיר, להבאת משפחות צעירות ציוניות דתיות לחולון, ולהעשרה תורנית-לאומית של חיי הקהילה ולפעול לשם כך בכל דרך אפשרית, הכוללת הקמת והפעלת מוסדות חינוך פורמליים ובלתי-פורמליים שיכללו בין היתר ייסוד וקיום גרעין תורני, הקמת והפעלת גני ילדים, מעונות, חוגים שיעורים וכו', לרבות הוצאת חוברות, עלונים ספרים וכד'".

פעילות: הישיבה הקימה בעיר "בית יהודי" ומרכז להפצת יהדות. בנוסף, היא מלווה את החינוך הממלכתי-דתי בחולון ואת הישיבה התיכונית החדשה שנוסדה בעיר. תלמידי הישיבה שותפים לצוות חשיבה עירוני הפועל לקירוב כלל הנוער בעיר למורשת ולמסורת היהודית, וכן עוסקים בפעילות משותפת עם תנועות הנוער בעיר, כולל החילוניות שבהן.⁶⁶

דמויות מרכזיות: הרב אלעזר אהרונסון הוא אחד ממקימי הגרעין וגם עומד בראש הישיבה. ב 2012 אמר בדרשה לתלמידיו כי יש להצביע למפלגת "הבית היהודי".⁶⁷

ניתן למצוא זיקות הדוקות נוספות בין הישיבה לבין המפלגה. אחד ממקימי הגרעין הוא הרב יהושע ויצמן, ראש ישיבת מעלות ואחד מהרבנים המזוהים עם "הבית היהודי". ויצמן היה חבר במועצה הציבורית של המפלגה, שבין היתר קבעה את רשימת המועמדים לכנסת של "הבית היהודי".⁶⁸ בין מקימי הגרעין אפשר למצוא גם את הרב חיים דרוקמן, ראש ישיבות בני עקיבא ואחד מהרבנים המזוהים ביותר עם המפלגה.

אחד ממקימי העמותה הוא אלחנן גלט, איש "הבית היהודי", מנכ"ל מרכז ישיבות בני עקיבא בעבר והיום מנכ"ל המשרד לשירותי דת תחת השר נפתלי בנט.⁶⁹

פרטים נוספים: הרב בני נייכטלר, גם הוא מבין מקימי הישיבה, פסק בעבר כי "אסור לשמוע שירת נשים בכל דרך".⁷⁰

"גרעין תורני אור יהודה"⁷¹**מס' עמותה:** 580498475**מיקום:** אור יהודה**תמיכת החטיבה 2014:** 271,500 שקל

מטרות: "הקמת מועדוניות נוער על-מנת לקדם ולעזור לילדים ונוער בסיכון. העמקת הזהות היהודית בפעילויות תוך ספריות, במכוני בר/בת מצווה, הכנה לנישואין וקורסים בזוגיות ויוזמות נוספות".

פעילות: הגרעין עוסק בהעברת שיעורי תורה לנוער ולמבוגרים, בפעילויות רווחה, בסדנאות יהדות ובפעילויות תרבות יהודית לציבור הרחב.

דמויות מרכזיות: הגרעין הוקם על-ידי רבנים משיבת ההסדר ברמת גן.⁷² אחד ממקימיו הוא הרב יהושע שפירא, מבכירי הרבנים החרדים לאומיים וראש ישיבת ההסדר ברמת גן. שפירא היה תלמידו של הרב גינצבורג משיבת "עוד יוסף חי" בקבר יוסף.⁷³ ב-1989 הוגש נגד הרב שפירא כתב אישום לאחר שיחד עם קבוצת תלמידים מ"עוד יוסף חי", ירה לעבר בתים של פלסטינים במהלך ביקור בקבר יהושע בן נון. התיק נסגר עקב עסקת טיעון שבמסגרתה ריצה שמונה חודשי מאסר בפועל.⁷⁴ הוא נמנה עם הרבנים שתמכו בסירוב פקודה במקרה של פינוי התנחלויות⁷⁵ וגם הביע ביקורת חריפה נגד רבנים שמובילים מגמות שינוי ליברליות בציבור הדתי-לאומי, ובמיוחד נגד אלה המוכנים לנהל דיאלוג עם הקהילה ההומו-לסבית⁷⁶ הוא התנגד למתן שוויון זכויות לקהילת הלהט"ב, ועל חבריה אמר: "אני חושב שהם מסכנים".⁷⁷

אחד ממקימי הגרעין הוא עדו גנירם, רב בישיבת ההסדר ברמת גן, אשר פעיל גם בארגון "ראש יהודי" המקיים גרעינים בערים המעורבות ועוסק בחזרה בתשובה במרכז הארץ.⁷⁸ באירוע שהתקיים בתל-אביב הרצה גנירם בפני רבנים וראשי קהילות על שיטות שבאמצעותן ניתן למשוך חילונים לבתי הכנסת.⁷⁹

פרטים נוספים: הגרעין משתייך לרשת הגרעינים "שעלי תורה" של הרב נסימי.

"הגרעין התורני בלוד"⁸⁰**מס' עמותה:** 580316560**מיקום:** לוד**תמיכת החטיבה 2014:** 526,500 שקל

מטרות: "להפחית את ההגירה השלילית של האוכלוסייה היהודית, ולעבות את הקליטה היהודית לעיר".⁸¹

פעילות: הגרעין מפעיל מספר מוסדות חינוך, מועדוניות, ישיבה תיכונית, בתי ספר ממלכתיים-דתיים,

- אולפנה ומכינה קדם צבאית.⁸² מדו"חות העמותה עולה כי הגרעין קשור אל עוד שלוש עמותות נוספות:
- (1) "קרית אלישיב" (ע"ר, 580405819) שנוסדה לצורך הקמת פרויקט הדיור של הגרעין;
 - (2) "אלישיב - ישיבה תיכונית בלוד" (ע"ר, 580353282) שמפעילה את הישיבה התיכונית;
 - (3) "המרכז לחינוך וחברה לוד" (ע"ר, 580516292) שמפעילה את המכינה.

דמויות מרכזיות: אהרון אטיאס, אחד ממקימי הגרעין ומי שניהל אותו במשך שנים ארוכות, שובץ במקום ה-13 ברשימת "המפד"ל-הבית היהודי" בבחירות 2009.⁸³ היום משמש כמנכ"ל העירייה תחת ראש העירייה שנבחר בבחירות ב-2013, יאיר רביבו, שהיה אף הוא חבר הגרעין.⁸⁴ רביבו זכה לתמיכת הגרעין במהלך הבחירות.⁸⁵ "ברצוני להודות לכם מקרב לב על התמיכה וההתגייסות המיוחדת והיוצאת מן הכלל, לטובת העיר בראש ובראשונה, ולטובת בחירת", כתב לחברי הגרעין לאחר היבחרו, והוסיף: "אני חש אסירות תודה מיוחדת על כל זה וחש את השותפות הטבעית לדרך ולאידיאולו כולנו שותפים יחדיו מזה שנים".⁸⁶

פרטים נוספים: בנט סייר בלוד במהלך יום הבחירות ב-2013 וזכה לליווי צמוד מחברי הגרעין.⁸⁷ תושביה הערבים של העיר תופסים את הפעילות של הגרעין כאיום וקיימו נגדה הפגנות.⁸⁸ פרויקט הדיור שחברי הגרעין הקימו ברמת אלישיב היה מיועד ליהודים בלבד, והקמתו לוותה בעימותים. התושבים הערבים מכנים את חברי הגרעין התורני "מתנחלים" ואת פרויקט הדיור שלהם "מאחז".⁸⁹ הגרעין הוא חלק מרשת הגרעינים של קרן קהילות.

17

"הגרעין התורני ברמלה"⁹⁰

מס' עמותה: 580413755

מיקום: רמלה

תמיכת החטיבה 2014: 222,000 שקל

תמיכות אחרות ב-2014: משרד החינוך, במסגרת תמיכה במוסדות תורניים - 63,612 שקל

מטרות: "קיום קהילה תורנית לאומית ברמלה. עידוד הגירת משפחות לעיר ופעילות למניעת הגירה שלילית. חיזוק תורני וכללי של האוכלוסייה בעיר וחיזוק מוסדות החינוך. קיום ישיבה וכולל בעיר. צמצום פערים בחברה הישראלית. גמילות חסדים".

פעילות: הגרעין מפעיל כולל, גני ילדים, מדרשה לנשים, פרויקט בר מצווה, ספרייה תורנית לילדים ולנוער. כמו כן, הוא מארגן אירועי תרבות יהודית ומעודד הגירה יהודית לעיר.

דמויות מרכזיות: אחד ממקימי הגרעין הוא אליקים ויסנשטרן, ששימש בעבר כדובר של "ועד רבני יש"ע"⁹¹ ושל "תנועת המקדש"⁹² המקדמת את בניית בית המקדש השלישי בהר הבית. אחד ממקימי הגרעין הוא יאיר קרטמן, חבר בתנועת הימין הקיצוני "קוממיות"⁹³ שהביעה תמיכה

בפעולות "תג מחיר" ועודדה עימותים עם כוחות הביטחון במטרה למנוע פינוי מאחזים.⁹⁴ קרטמן הוא גם חבר הנהלת "המטה המשותף" של ארגוני הימין,⁹⁵ שתקף, בין היתר, את שר הביטחון, משה יעלון, על החלטתו להרס מבנים במאחזים בלתי-חוקיים בשומרון.⁹⁶

פרטים נוספים: גרעין רמלה הוקם בסיוע "קרן קהילות", והוא חלק מתופעת הגרעינים התורניים בערים המעורבות - רמלה, לוד, יפו ועכו. מדובר בגרעין לאומני במיוחד.

אוריה שחור, ראש הגרעין התורני ברמלה, אמר בדיון בכנסת ב-2012: "אנחנו לא בעד רב-תרבותיות. אנחנו לא חושבים שרמלה או המדינה כולה היא רב-תרבותית - זו מדינת ישראל... עיקר תפקידו של הגרעין הוא להרים את קרן התורה לציבור היהודי. המאמץ שלנו לבנות בעיר שאנחנו חיים בה בית מדרש חזק, לימודי מורשת בכל מוסדות הציבור - הדתיים והלא דתיים. אני חושב שלא 90% אלא 100% מהכוח שלנו הולך על יהדות. אנחנו גם לא רוצים להתבייש באג'נדה שלנו. זאת אומרת, אני דתי-לאומי, ולא נוח לי לצייר את הפעילות שלנו כאילו אנחנו רק גרעין חברתי - לא, אנחנו גרעין תורני, והדגל שלנו הוא היהדות".⁹⁷

למרות שבגרעין מדגישים כי הם עוסקים בהפצת התורה, כשהשר נפתלי בנט ביקר בגרעין באפריל 2014 הוא ייעץ לחברי הגרעין לשנות את שמו. "אני רוצה לברך את הגרעין התורני ברמלה. נקרא לזה גרעין חברתי... צריך לשנות", אמר. "אתם עושים מהפכה כבר עשור, ואנחנו נעשה את מה שאנחנו יכולים כדי לעזור לכם. תראו אותנו בתור משרתי הציבור שלכם. רק תמשיכו".⁹⁸

"להאיר את העיר"⁹⁹

מס' עמותה: 580227353

מיקום: רמת גן

תמיכת החטיבה 2014: 195,000 שקל

תמיכות אחרות ב-2014: משרד החינוך, תמיכה במוסדות תורניים - 788,880 שקל

מטרות: "הקמת ישיבה וכולל ללימוד תורה בדרכי הלימוד האמיתיות, הקמת תלמוד תורה ובית הוראה, הפצת תורה ואמונה. עזרה לנזקקים וגמילות חסדים. פעילות בתחום החינוך הפורמלי והבלתי-פורמלי. פעילות בתחום הרווחה".

פעילות: עיקר פעילות העמותה - הפעלת ישיבת ההסדר ברמת גן. הפעילות המוכוונת כלפי הקהל הרחב גם היא כולה בעלת אופי תורני. לפי הדו"ח הכספי של העמותה לשנת 2012, המחזור הכספי שלה עמד על למעלה מ-7 מיליון שקל. 2.3 מיליון שקל מהתקציב הגיעו ממשרדי ממשלה שונים. 5.8 מיליון שקלים הוקצו להפעלת הישיבה ואילו 724 אלף שקלים שימשו לפעילות הגרעין התורני. מתוך תקציב הישיבה - 1.7 מיליון שקל שימשו לטובת מלגות לאברכים.

דמויות מרכזיות: נשיא הישיבה, הרב יעקב אריאל, הוא גם רב העיר רמת גן. במאי 2014 פסק שאין להשכיר דירה לזוג לסביות,¹⁰⁰ אולם לאחר שפרסום תשובתו עורר סערה ציבורית, מסרה לשכתו כי זו הייתה "תשובה נקודתית אישית לאדם שעמד בפני שאלה חינוכית כיצד להסביר לילדיו שהוא משכיר

דירה למשפחה שלא מהנורמות השכיחות".¹⁰¹ בנוסף, אריאל סבור כי רבנים הם אלה שאמורים לקבוע את מעמד האישה, על-מנת שהדבר לא יבוא על חשבון תפקידן המרכזי בבית: "שאישה לא תפתח קריירה אישית בצורה מוגזמת, כל עוד היא בגיל הילודה והטיפול בילדים".¹⁰² אריאל טוען גם שמבחינה הלכתית חובה לקיים הפרדה מוחלטת בין בנים ובנות בכל בתי הספר ובכל פעילות חברתית.¹⁰³

אברהם דובדבני, המשמש כיו"ר ההסתדרות הציונית העולמית, הוא אחד ממייסדי העמותה ויושב בוועד המנהל שלה. החטיבה להתיישבות, התומכת כספית בישיבה, פועלת תחת ההסתדרות הציונית העולמית. ראש הישיבה - הרב יהושע שפירא, נחשב לאחת הדמויות הבולטות בימין הקיצוני (ראו פירוט לעיל תחת "הגרעין תורני אור יהודה").

פרטים נוספים: ב-2012 קיבלה העמותה תרומה של 175 אלף שקל מ"הקרן לטיפוח הרעיון הציוני" שבראשה עומד זאב (זמביש) חבר. הקרן היא עמותת-בת של חברת "אמנה" המקיימת קשרים הדוקים עם החטיבה להתיישבות בכל הקשור לבנייה בהתנחלויות (ראו להלן תחת עמותת "בדרכי אבות" ברעננה).

לפי נתוני החשב הכללי של משרד האוצר, ב-2013 העמותה זכתה להקצבות מהמדינה בסך כולל של 2,346,550 שקל ממשרד החינוך (מוסדות דת וגרעין תורני) וכן ממשרד הביטחון דרך משרד החינוך.

"מעון ילדים ומרכז קהילתי דתי"

מס' עמותה: 580448496

מיקום: אזור

תמיכת החטיבה 2014: 74,716 שקל

מטרות: "הפעלת מעון ילדים. מתן שעורי תורה".

פעילות: עיקר תקציב העמותה מופנה להפעלת המעון.

דמויות מרכזיות: מייסד העמותה וחבר הוועד המנהל, זכריה שררה, הוא גם ראש המועצה הדתית באזור.¹⁰⁴

"אור יחיאל להעמקת אחדות העם"¹⁰⁵ (אורות נתניה)

מס' עמותה: 580323897

מיקום: נתניה

תמיכת החטיבה 2014: 175,000 שקל

תמיכות אחרות ב-2014: משרד החינוך, במסגרת תמיכה במוסדות תורניים - 61,560 שקל

מטרות: "הפצת תורה ומורשת ישראל, חקר ופרסום ספרות תורנית, פעילות לאחדות החברה והעם, העמקת אחדות העם והזהות היהודית, הנחלת ערכי היהדות ומורשת ישראל והקניית מושגים וערכים בסיסיים לילדי ישראל".

פעילות: העמותה מפעילה כולל אברכים ישיבה וגרעין תורני. עיקר התקציב על פעילות ב-2012 הושקע במלגות שהוקצו לאברכים - 370 אלף שקל.

דמויות מרכזיות: נציגי "הבית היהודי" השתתפו בטקס חנוכת גני ילדים של הגרעין שנקראו על שמם של הרבנים מרדכי אליהו ואברהם שפירא.¹⁰⁶

ראש הגרעין ורב בית המדרש, נתנאל יוסיפון, הקים גם את חברת "טוב הארץ" לשיווק פירות. בעבר התגאה בכך שהחברה פועלת "על טהרת העבודה העברית" או במילים אחרות: מעסיקה אך ורק יהודים.¹⁰⁷ בתקופת ההתנתקות היה יוסיפון ממובילי המאבק נגד הפינוי. בעקבות ההתנתקות, טען יוסיפון, השתנתה תפיסת עולמו. הוא בחר לעבור מההתנחלות מצפה יריחו ולהצטרף לקבוצה שהקימה את הגרעין התורני והישיבה בערד. מאוחר יותר עבר להתגורר בנתניה והקים את הגרעין התורני בעיר. "אליבא דיוסיפון, ההתיישבות ביהודה ושומרון מייצרת את כוח ההשפעה של הגרעינים התורניים", צוין בכתבה על התופעה. הוא עצמו הסביר: "ההתיישבות חוללה תרבות יהודית אחרת, והתפקיד של הגרעינים לחבר את כל העם לאותה קריאת כיוון. רק לאחר 30 שנות התיישבות, נוצרה היכולת ללכת עם העם מתוך מקום עמוק של השפעה ויכולת לחבר את העם למקום הזה. גם היום אני חושב שאלו שתי זרועות שכל הזמן מזינות ומחזקות אחת את השניה. אני לא מאלה שמנסים להצביע על סתירה בין השתיים... אנחנו לא שולחים את הילדים להצטרף ולהיטמע במוסדות החינוך המקומיים אלא מקימים מוסדות חינוכיים שהצוות והתכנים מקרינים את הערכים ואת הרוח המשפיעה, ולתוך אותם מוסדות אנחנו קולטים הרבה מאוד ילדים מסורתיים וחילונים".¹⁰⁸ יוסיפון הוא גם חבר הנהלת תנועת הימין הקיצוני "קוממיות". במאמר שפרסם במסגרת פעילותו בתנועה, בירך על העובדה ש-50 רבנים הצטרפו לפסק ההלכה האוסר על מכירה או השכרה של נכסים ללא-יהודים. באותו מאמר אף חשף את המטרה האמיתית העומדת מאחורי פעילות הגרעינים הציונים דתיים בערים המעורבות: "מדינת ישראל בעצמה מזדהה עם המכתב. כך אנו מוצאים את המשרד לפיתוח הנגב והגליל, שמטרתו (האמיתית, גם אם לא המוצהרת) ליידה את הנגב והגליל. כך אנו מוצאים את העריות בערים המעורבות, שמתחננות לגרעינים תורניים שיבואו לשנות את התהליכים הדמוגרפיים בעירן".¹⁰⁹

"בדרכי אבות - הקרן לחינוך יהודי ציוני ע"ש פנחס ניסטנפובר"

מס' עמותה: 580439958

מיקום: רעננה

תמיכת החטיבה 2014: 190,500 שקל

מטרות: "הפעלת חוגים לילדים, לנוער ולמבוגרים, שיעורי תורה, פעולות קהילתיות עם שכבות מצוקה, הוצאת ספר תורה, פרויקט אח בוגר של תלמידי ישיבות, הקניית ערכי יסוד של המורשת היהודית לילדים ובני נוער ממערכת החינוך הממלכתי שלא במסגרת תכנית הלימודים הפורמלית, העמקת הידע של הילד והנער לפיתוח רגשי הזדהות עם העם היהודי, הארץ והמורשת היהודית".

פעילות: על פי הדו"ח הכספי של 2012, העמותה הוציאה באותה שנה 539,209 שקל. מתוך הסכום הזה, רק קצת יותר מ-90 אלף שקל הושקעו ב"אירועים והרצאות" וגם זה - ללא כל פירוט. למרות שאחת ממטרותיה המוצהרות של העמותה היא העמותה "הפעלת חוגים לילדים", אין כל אזכור לפעילות זו בדו"ח הכספי.

דמויות מרכזיות: צביקה גרינגליק, ממקימי העמותה וחבר הוועד המנהל שלה, הוא גם יו"ר רשימת "הבית היהודי" ברעננה ושימש כחבר מועצה מטעמה.¹¹⁰ בנט תמך בגרינגליק באופן פעיל ואף הבטיח לסייע בבחירות לרשימה שבראשה עמד.¹¹¹

פרטים נוספים: על פי הדו"ח הכספי ל-2012, קיבלה העמותה סכום של 100 אלף שקל מ"הקרן לטיפוח הרעיון הציוני והגשמתו המלאה על יסוד שורשי היהדות" (ער"ר 58008354). זו התרומה הגדולה ביותר שקיבל הגרעין, והיא מהווה כמעט רבע ממחזור הפעילות שלו. הקרן התורמת היא עמותת-בת של חברת "אמנה", הגוף המיישב של "גוש אמונים". בראש הקרן עומדים זאב (זמביש) חבר ומשה יוגב, שמשמש במקביל כלוביסט בכנסת של מועצת יש"ע, עמותת אלעד וגופים מתנחליים נוספים.¹¹² על-פי הדו"חות הכספיים של העמותה, רוב מענקי הקרן מושקעים בהקמת מבני דת בהתנחלויות.¹¹³

"קהילת מורשת - הוד השרון"¹¹⁴

מס' עמותה: 580434876

מיקום: הוד השרון

תמיכת החטיבה 2014: 310,000 שקל

מטרות: "הקניית ערכי יסוד של המורשת היהודית לילדים ובני נוער ממערכת החינוך הממלכתי שלא במסגרת תוכנית הלימודים הפורמלית. העמקת הידע של הילד והנער לפיתוח רגשי הזדהות עם העם היהודי, הארץ והמורשת היהודית. ארגון נסים חינוכיים. הקמת כולל אברכים. הקמת מכון בר מצווה.

תלמודי תורה. גני ילדים. ישיבות. בתי מדרשות. גמילות חסדים וסיוע בהצלת חיים. חוגים לתורה ומדע."

פעילות: הגרעין מקיים פעילויות תורניות כמו שיעורי הכנה לבר-מצווה, הקמת דוכני תפילין ועוד.¹¹⁵ הגרעין גם מציע מלגות לאברכים ואפילו מוציא סוירים מודרכים לקבר רחל.¹¹⁶

דמויות מרכזיות: בראש הגרעין עומד הרב ראובן הילר שעורר בעבר מחאה חריפה בקרב תושבי הוד השרון. ב-2010 הוא חתם על מכתב הרבנים שקרא לא למכור ולא להשכיר נכסים לערבים. בתגובה התארגנו תושבי העיר למחאה נגדו. חברי מועצת העיר וכן סגן ראש העירייה דרשו לפטר את הילר, המשמש גם כרב השכונות העירוני. "שמה של העיר הוכתם במחי חתימתו של עובד ציבור", הסבירו.¹¹⁷ הילר סירב לחזור בו מהקריאה והסביר: "היהדות איננה גזענית כלפי הגויים, אך בהחלט קוראת להיזהר ממגורים משותפים איתם - דבר שמוביל, לצערנו, בכל העולם לנישואי תערובת בכמות מבהילה".¹¹⁸ הילר גם כתב בזכות השתלטות של מדינת ישראל על הר הבית.¹¹⁹

כשכוחות הביטחון השתלטו באפריל 2014 על הישיבה ביצהר, לאחר שעשרות מתושבי המקום תקפו מוצב צה"ל, הצטרף הילר למכתב רבנים שדרשו ממג"ב לעזוב את המקום באופן מיידי.¹²⁰ ב-2008 הסביר במאמר בביטאון של תנועת "קוממיות" כי על מפלגת הבית היהודי "להביא את האמונה באלוקים לרבבות אלפי ישראל" והסביר כי "בלי שנשקיע את כל לבנו ונפשנו בהנחלת אמונה לעם ישראל, עלול כל המפעל הציוני לקרוס".¹²¹

פרטים נוספים: עמוד הפייסבוק של הגרעין מפיץ מסרים פוליטיים. כך, למשל, פורסם שם סרטון שנקרא "למי שייכים השטחים?" שלצדו נכתב: "הפתרון: התיישבות, התיישבות ועוד התיישבות!!!"¹²² הגרעין הוא שלוחה של ישיבת ההסדר ברמת גן (ראו עמותת "להאיר את העיר").

"קהילת ראשית - חיי קהילה ברמת השרון"¹²³

מס' עמותה: 580439800

מיקום: רמת השרון

תמיכת החטיבה 2014: 246,000 שקל

תמיכות אחרות ב-2014: משרד החינוך, במסגרת תמיכה במוסדות תורניים - 483,816 שקל

מטרות: "הקמת בית מדרש וכולל ללימוד תורה ומסגרות תורניות נוספות. הפצת תורה, אמונה ותרבות תורנית יהודית בקרב כל שכבות האוכלוסייה. פעילות צדקה חסד ורווחה לנזקקים. הקמת מעון ילדים למשפחות מעוטות יכולת".

פעילות: חברי הגרעין מעבירים סדנאות ומפגשים על תרבות יהודית ועל הורות וזהות. הגרעין מפעיל גם את ישיבת ההסדר ברמת השרון.

דמויות מרכזיות: מנהל עמותת קהילת "ראשית" הוא נתנאל סימן טוב. במהלך 2011 ו-2012 סימן טוב כיהן במקביל גם כראש העמותה וגם כעוזר ראש מינהל החינוך הדתי, אברהם ליפשיץ.¹²⁴ במהלך תקופה זו

נהנתה העמותה מתמיכות משרד החינוך על סך יותר מ-2.1 מיליון שקל במצטבר.

פרטים נוספים: תושבי העיר התלוננו כי בית הכנסת המקומי הפך לשיבת הסדר.¹²⁵ בעקבות סכסוך משפטי הוחלט כי הישיבה תעבור למקום חלופי.¹²⁶

24

"אורות – הגרעין התורני באשקלון"¹²⁷

מס' עמותה: 580377729

מיקום: אשקלון

תמיכת החטיבה 2014: 120,000 שקל

תמיכות אחרות ב-2014: משרד החינוך, במסגרת תמיכה במוסדות תורניים - 459,648 שקל

מטרות: "הפצת התורה וחיזוק החינוך באשקלון, הפעלת מעון יום וצהרון לילדים, סיוע לנזקקים באמצעות חלוקת סלי מזון. העמותה מפעילה פרויקטים רבים ומגוונים לקהילת הגרעין ולכלל העיר: ישיבת ההסדר גבוהה 'אורות אשקלון', מדרשת 'ישיבת' לנשים ונערות, פעילויות למשפחות - שבתות קהילה, מועדוניות בבית הספר, תלמוד תורה לילדים, פרויקט התנדבות שעה קלה, גמ"ח".

פעילות: העמותה מפעילה את ישיבת ההסדר "אורות אשקלון" ואת מדרשת "ישיבה" המספקת שיעורי תורה וזהות יהודית במהלך כל השנה. כמו כן, העמותה מפעילה תלמוד תורה בעיר, מועדונית וקרן גמ"ח לנזקקים. לפי הדו"ח הכספי לשנת 2012, רוב תקציב העמותה מופנה לטובת ישיבת ההסדר.

דמויות מרכזיות: רב הגרעין וישיבת ההסדר הוא הרב אופיר כהן,¹²⁸ שהיה מועמד ברשימת "הבית היהודי" לכנסת בבחירות 2009.¹²⁹ לאחר הבחירות מונה על-ידי השר דניאל הרשקוביץ (הבית היהודי) לשמש כיועץ מיוחד לעניין סיוע למפוני גוש קטיף.¹³⁰

פרטים נוספים: הגרעין הוא חלק מקרן קהילות בראשות הרב דניאל טרופר.

25

"אל עמי אילת"¹³¹

מס' עמותה: 580121473

מיקום: אילת

תמיכת החטיבה 2014: 180,000 שקל

מטרות: "הגרעין התורני 'אל עמי' פועל באילת כבר קרוב ל-30 שנה. הגרעין מפעיל בעיר פרויקטים רבים

בתחומי החינוך והרווחה. בין הפרויקטים ניתן למצוא: תלמודי תורה, מדרשה ליהדות, ישיבה תיכונית, ישיבת הסדר, רבני גנים, מרכז משפחה, הכנה לצה"ל, בית תמחוי ועוד. עובדי העמותה הנם ברובם משפחות שעברו בשנים האחרונות לאילת כחלק מההצטרפות לגרעין. חזון הגרעין הוא להיות שותפים עם הנהלת העירייה בקידום העיר הן בכפן החינוכי-תורני והן בכפן החברתי-ערכי. העמותה עובדת בשיתוף פעולה מלא עם עיריית אילת.¹³²

פעילות: עיקר פעילות העמותה – הפעלת המוסדות התורניים שלה. אופי הפעילות הפונה כלפי הציבור הרחב קשור בחלקו הגדול בהחזרה בתשובה.¹³³

דמויות מרכזיות: אחד ממקימי הגרעין הוא הרב חיים בן גיגי שעלה מצרפת ובחר להתיישב באילת, לדבריו, "בגלל האידיאל של הפצת תורה במקום שנחשב מתירני במהותו ונטול לכאורה זיקה כלשהי ליהדות. אילת היא עיר מתירנית, אבל דווקא כאן מתעורר צמא לרוחניות יהודית כנגד הריקנות והשטחיות".¹³⁴ באותה כתבה שממנה לקוח הציטוט שלעיל מספרים חברי הגרעין כיצד הצליחו להחדיר לימודי יהדות לבתי הספר החילוניים בעיר.

"גלע"ד – גרעין למען ערד (חן במדבר)"

מס' עמותה: 580340404

מיקום: ערד

תמיכת החטיבה ב-2014: 142,000 שקל

מטרות: "מרכז להעמקת זהות יהודית שיפעיל פרויקטים בנושאי ערכים ודמוקרטיה. הקמת פרויקטים לעידוד ההידברות בין חלקי העם. פעילות בקרב הקהילה. הפעלת ישיבה המיועדת לאברכים ולבחורים מכל הארץ. הקמת מסגרות חינוך / רווחה ופרויקטים שונים להגברת הזהות היהודית ולחיזוק בנושאי ערכים, ידיעת הארץ וכו'. פעילות מגוונת הן בקרב הקהילה והן בקרב הציבור הרחב או אוכלוסיות יעד ממוקדות. חיזוק וגיבוש הקהילה, גיוס משפחות חדשות, תמיכה לנצרכים בקהילה באמצעות מלגות קיום, השתלבות במערכת החינוך המקומית והקמת משפחתון / מעון, גני ילדים, תלמוד תורה".

פעילות: הגרעין הוקם על ידי אנשי ישיבת ההסדר בערד. מדו"חות העמותה עולה כי היא מתמקדת בהפעלת כולל אברכים. בדו"ח הכספי לשנת 2012 מצוין כי מכלל עלויות הפעילות שאינן קשורות להוצאות שכר וניהול שוטף, עיקר התקציב הופנה לטובת מלגות לאברכים – יותר מ-300 אלף שקל.

דמויות מרכזיות: הגרעין התגבש סביב ישיבת ההסדר שבראשה עומד הרב ינון אילני, המשמש גם כראש הגרעין.¹³⁵ ב-2009 פרסם אילני מאמר שבו טען כי "על הרבנים לתמוך במפלגה שתוביל אותנו להנהגה לאומית".¹³⁶ באותו מאמר אף כתב כי "אני רוצה להודות לח"כ ניסן סלומיאנסקי העושה מאמצים גדולים כדי לרומם את מצבם הכלכלי של מוסדות הציונות הדתית, ובייחוד של הגרעינים התורניים. תקוותי כי ד' ייתן לו כוח להמשיך ולפעול בדרך זו". במאמר אחר קרא אילני להחרים מוצרים של לא-יהודים.¹³⁷ בנוסף, קרא אילני לשחרר אסירי מחתרת בת עין יחד עם כל ה"האסירים היהודים הפוליטיים", כפי שניסח זאת.¹³⁸ אילני גם קרא לסרב פקודה¹³⁹ והטיף לתלמידיו כי ההלכה עומדת בכל מצב מעל החוק.¹⁴⁰ כמו

כן, התגאה על כך שייעץ לתלמידו, חננאל דיין, שלא ללחוץ את ידו של הרמטכ"ל, דן חלוץ, בעקבות אירועי ההתנתקות – תקרית שעוררה סערה ציבורית.¹⁴¹ באותו מאמר נכתב גם כי אילני וכל תלמידי הישיבה נעצרו עקב חסימת כבישים בתקופת המחאה נגד ההתנתקות. בראיון שהעניק ברדיו, בעקבות החלטת שר הביטחון, אהוד ברק, להקפיא את התמיכה הכספית של משרד הביטחון בישיבת הר ברכה, אמר אילני כי "במדינת ישראל התורה לא צריכה להיות כפופה לשר הביטחון".¹⁴² ב-2010 הצטרף אילני לשורה של רבנים שמחו על מעצרו של הרב יצחק שפירא בחשד להסתה לאחר פרסום ספרו "תורת מלך".¹⁴³ באותה שנה הודיע אילני על פרישת הישיבה ממסלול ההסדר. החלטתו הגיעה על רקע החלטת שר הביטחון דאז, אהוד ברק, לבטל את ה"הסדר" עם ישיבת "הר ברכה". אילני אמר אז כי "אל לו, לשר הביטחון, להתערב באמרותיהם של ראשי הישיבות".¹⁴⁴

פרטים נוספים: חלק מהרשת של קרן קהילות בראשות הרב דניאל טרופר. כמו כן, ב-2012 קיבלו תרומה מעמותה נוספת שבראשה עומד טרופר, "המכון לחינוך יהודי יוצר" (ע"ר 580054054) בגובה 50 אלף שקל ב-2012. ועוד, קיבלו גם הלוואה מתנועת "אמנה" בגובה 32,355 שקל.

27

"גרעין ועליתם בנגב"¹⁴⁵

מס' עמותה: 580477198

מיקום: מצפה רמון

תמיכת החטיבה 2014: 403,717 שקל

מטרות: "פעילות לרווחת נזקקים, פעילות חינוך לילדים ונוער, עידוד רוחני של משפחות לבניית בתים במצפה רמון, סיוע למשפחות במציאת תעסוקה, קליטה וליווי של משפחות חדשות ביישוב, פעילויות תרבות לאוכלוסייה המגוונת ביישוב, לתמוך, להשקיע, לפתח וליזום מיזמים עסקיים וכלכליים לצורך יצירת מקורות תעסוקה במצפה רמון והסביבה לתושבי מצפה רמון והנגב. להיות חברה במיזמים עסקיים לפיתוח הנגב והסביבה וכל זאת בתנאי שכל הרווחים שייגיעו לעמותה ממיזמים אלה ישמשו לפיתוח מיזמים נוספים לפיתוח הנגב והסביבה ו/או לסייע בתחומי חינוך ורווחה לתושבי מצפה רמון והסביבה".

פעילות: לפי הדו"ח הכספי של העמותה, התקציב שלה ב-2012 עמד על יותר מ-900 אלף שקל, אבל רק 100 אלף שקל מתוכו שימשו לפרויקטים חברתיים. חלק גדול מתקציב העמותה מופנה לצורכי הקהילה של חברי הגרעין: הפעלת מעון לילדי הגן ופעילויות חינוכיות. בנוסף הם מפעילים מרכז להעמקת זהות יהודית.

פרטים נוספים: העמותה הכפילה את תקציבה בין 2011 ל-2012: מתקציב של 440 אלף ליותר מ-920 אלף שקל. בדו"ח הכספי לשנת 2012 אין פירוט של מקורות המימון.

"גרעין תורני - מגן דוד דימונה"**מס' עמותה:** 580155919**מיקום:** דימונה**תמיכת החטיבה 2014:** 199,120 שקל**תמיכות אחרות ב-2014:** משרד החינוך, במסגרת תמיכה במוסדות תורניים - 488,832 שקל

מטרות: "הקמת ישיבה וכולל אברכים. הפצת שיעורי תורה ברבים בעיה"ק דימונה והסביבה ברוח מרן הראי"ה קוק זצ"ל ובנו מרן הרצי"ה זצ"ל. פתיחת מעון וגני ילדים בדימונה. פעילות קהילתית, כגון השתתפות הגרעין התורני במרכז קהילתי לנוער. השתתפות במועדונית יום בדימונה. שיתוף פעולה עם עיריית דימונה. הקמת מרכזי גמילות חסדים - סיוע לנזקקים".

פעילות: לפי הדו"ח הכספי של העמותה לשנת 2012, מחזור הפעילות שלה עמד על כ-1.5 מיליון שקל. למעלה מחצי מיליון שקל שימשו לטובת מלגות לאברכים.

דמויות מרכזיות: אחד מחברי העמותה הוא הרב יצחק אליפנט מדימונה. קבוצה מתושבי העיר הפגינה נגדו לאחר שהצטרף לפסק ההלכה של הרב שמואל אליהו ואחרים האוסרת להשכיר או למכור נכסים לערבים.¹⁴⁶

מקים נוסף של הגרעין הוא הרב דוד תורג'מן שהיה חבר במועצה הציבורית שבחרה את רשימת "הבית היהודי" לכנסת ב-2008.¹⁴⁷ תורג'מן נחשב לאחד המובילים של המהפך בחינוך הציוני-דתי שכלל הקמת מוסדות חינוך שבהם הועבר הדגש ללימוד התורה על חשבון הלימודים הכלליים.¹⁴⁸ תורג'מן אף שיבח בעבר את נוער הגבעות והתגאה כי מפעל ההחזרה בתשובה שבו מעורבים הגרעינים התורניים והישיבות ממומן כולו על-ידי המדינה.¹⁴⁹

פרטים נוספים: הגרעין הוקם על-ידי תלמידי הרב זלמן מלמד מבית אל העומד בראש ארגוני הימין הקיצוני "קוממיות"¹⁵⁰ ו"ועד רבני יש"ע".¹⁵¹

העמותה חברה ברשת של "קרן קהילות" בראשות הרב דניאל טרופר.

"הנני - עמותה לקידום קליטת יהודי אתיופיה"**מס' עמותה:** 580332229**מיקום:** קרית גת**תמיכת החטיבה 2014:** 1,209,588 שקל

מטרות: "מטרת העמותה היא לקדם את העולים האתיופים ולשלבם בחברה הישראלית באמצעות גרעין קהילתי. ליצור יחס חיובי ומפרה והרגשת שותפות בין החברה הישראלית הוותיקה לחברה הישראלית הוותיקה כחות. להציע את העדה האתיופית על דרך המלך, תוך נתינת דגש מיוחד על קליטתה הערכית- רוחנית בארץ. לסייע במציאת כלים שיסייעו בידי העדה האתיופית".

פעילות: הקמת קבוצות מנהיגות צעירה לבני נוער, חוג הכנה לבר מצווה, הקמת קבוצה טיפולית לנוער בסיכון, שיעורי תגבור קבוצתיים בבתי תלמידים, הכנת סעודות שבת, הפעלת בתי הכנסת של הקהילה, סיוע למשפחות במצוקה, שיפוץ מתקנים ציבוריים וצביעת בתי קשישים.

דמויות מרכזיות: נתן מלסה, יו"ר הגרעין בעבר, התמודד כמספר 2 ברשימת "הבית היהודי" לעירייה.¹⁵²

"ישיבת ההסדר ירוחם"¹⁵³

מס' עמותה: 580214294

מיקום: ירוחם

תמיכת החטיבה 2014: 903,202 שקל

תמיכות אחרות ב-2014: משרד החינוך, במסגרת תמיכה במוסדות תורניים - 1,478,352 שקל

מטרות: "הקמת והפעלת ישיבה לבוגרי כיתות י"ב בירוחם".

פעילות: מורי הישיבה משתלבים בחינוך הממלכתי-דתי במועצה המקומית ופועלים להבאת משפחות חדשות לירוחם. הישיבה גם מפעילה קייטנה, עוזרת לקידומו של סניף בני עקיבא המקומי ומקיימת אירועים במועדי ישראל.

דמויות מרכזיות: הרב יצחק שלו, המלמד בישיבת ההסדר, נבחר בבחירות לתפקיד רב העיר כשהוא זוכה לתמיכת "הבית היהודי".¹⁵⁴

יו"ר ההסתדרות הציונית העולמית, אברהם דובדבני, יושב בוועד המנהל של העמותה.

הרב אליהו בלומנצוויג, אחד הרבנים הבולטים של הציונות הדתית, המעורב בפוליטיקה הפנימית של הבית היהודי¹⁵⁵, מכהן אף הוא בוועד המנהל של העמותה.

פעילות: אחד הגופים המסונפים לעמותה הוא מדרשת "ביחד". ב-2012, לדוגמה, קיבלה מן העמותה כמעט 70 אלף שקל.¹⁵⁶ זהו מוסד המעביר סמינרים במגוון נושאים, ובהם, סמינר צניעות המיועד לנשים ומלמד אותן אודות "צניעות הלבוש, הן מבחינה רעיונית והן מבחינות מעשיות והלכתיות".¹⁵⁷

"מגשימים ביחד בנתיבות" ¹⁵⁸**מס' עמותה:** 580363349**מיקום:** נתיבות**תמיכת החטיבה 2014:** 802,000 שקל**תמיכות אחרות ב-2014:** משרד החינוך, האגף למוסדות תורניים - 471,960 שקל

מטרות: "להקים ישיבה בנתיבות. להביא אוכלוסייה חזקה ממרכז הארץ להתיישבות בנתיבות. להשאיר את הנוער המקומי הטוב. ליצור מודל חיובי לחיקוי והזדהות לתלמידי בתי הספר בכלל ולתלמידים יוצאי אתיופיה בפרט ולתושבי השכונות".

פעילות: הגרעין מפעיל מספר פרויקטים: מועדוניות, מדרשה לבוגרות שירות לאומי וצבאי, ישיבת הסדר, תוכנית מנהיגות נוער עירונית, משחקייה, קורס הכנה לצה"ל ומרכז ללימודי יהדות. מרכז זה נועד להתמודד עם "בעיית איבוד הערכים במדינה"¹⁵⁹, והוא מקיים שיעורים במסגרת מערכת החינוך המקומית בנושא יהדות וחלוציות וכן חוגים וקייטנות.

"המרכז לחינוך יהודי יוצר - בית מדרש לתורה ולהלכה - גרעין**אפיקי אורות" ¹⁶⁰****מס' עמותה:** 580293728**מיקום:** אופקים**תמיכת החטיבה 2014:** 64,000 שקל

מטרות: "הקמת בית מדרש לבוגרי ישיבות הסדר. עידוד משפחות צעירות איכותיות להתיישבות באופקים. העמקת החינוך והזהות היהודית בקרב תושבי אופקים. פעילות בקרב העולים החדשים".

פעילות: העמותה מפעילה מועדוניות, בית מדרש, פרויקט חלוקת מזון למשפחות נזקקות וכן מקיימת פעילויות תרבות. לגרעין גם כולל אברכים שמבוסס בעיקרו על משפחות הגרעין. בנוסף, ב-2012 הוקמה ישיבת ההסדר באופקים בשיתוף הגרעין. אחד הדברים הראשונים שעשו חברי הגרעין היה השתלבות בגנים העירוניים על-מנת "לחזק אותם מבחינה תורנית".¹⁶¹ במאמר המתאר את דרכו של הגרעין מספרים חבריו כיצד השתלטו על ועד ההורים בבית הספר ואילצו את המוסד להפוך למוסד תורני על-ידי תגבור שעות הלימוד המוקדשות לנושא.¹⁶²

דמויות מרכזיות: סגן שר החינוך, אבי וורצמן (הבית היהודי) נמנה עם קבוצת המייסדים. רב הגרעין הוא

מנחם נויברגר שהגיע לגרעין מדרום הר חברון.¹⁶³ בשנות ה-80 נשפט ל-22 חודשי מאסר בגין חברות במחתרת היהודית.¹⁶⁴ נויברגר היה גם מבין מקימי ההתנחלות סוסיא, ולאחר מכן עבר להתגורר במאחז הבלתי-חוקי מצפה יאיר.¹⁶⁵

משה אחיו, שניהל בעבר את הגרעין, הוביל את רשימת "הבית היהודי" בבחירות האחרונות לעיריית אופקים.¹⁶⁶ אחיו היה גם מיוזמי הקמת ישיבת ההסדר בעיר.¹⁶⁷

כרטיס נוספים: ב-2013 קיבלה העמותה מענק מקרן קהילות על סך 56,256 שקל. הגרעין שייך לרשת קרן קהילות. ב-2012 הקים הגרעין בשיתוף עם ישיבת ההסדר "מאיר הראל" במודיעין, שלוחה של הישיבה באופקים.

"מכון אורות ישראל – המרכז להעמקת הזהות היהודית בדרום"¹⁶⁸

מס' עמותה: 580464758

מיקום: באר שבע

תמיכת החטיבה 2014: 180,000 שקל

מטרות: "העמקת הזהות היהודית בדרום הארץ. השרשת ערכי התורה וערכים בכלל בקרב בני נוער. פעילות קהילתית למען נוער במצוקה ואוכלוסיות חלשות. קליטה רוחנית לעולים חדשים וותיקים. לימוד תורה לכל יהודי. פעילות להעמקת הקשר לארץ ישראל".

פעילות: עיקר עיסוקה של העמותה - פעילות תורנית, כמו הפעלת בית מדרש והעברת שיעורי תורה. הפרויקט המתקצב ביותר שלה הוא "בית מדרש להעמקת הזהות היהודית" - 739,902 שקל ב-2012, לפי הדו"ח הכספי מאותה שנה.

דמויות מרכזיות: אברהם וורצמן, סגן שר החינוך וח"כ מטעם "הבית היהודי", נמנה עם מקימי העמותה.

מנכ"ל העמותה הוא אור בן שושן המשמש גם כציר בוועידת המפלגה.¹⁶⁹ חבר הוועד המנהל של העמותה ומורשה חתימה בה, הרב סיון סרור, התמודד בבחירות האחרונות כמספר שתיים ברשימת "הבית היהודי" למועצת העיר באר שבע.¹⁷⁰

"בית מוריה באר שבע"¹⁷¹**מס' עמותה:** 580223386**מיקום:** באר שבע**תמיכת החטיבה 2014:** 180,000 שקל**תמיכות אחרות ב-2014:** משרד החינוך, במסגרת תמיכה במוסדות תורניים - 86,184 שקל

משרד הכלכלה, במסגרת סבסוד צהרונים - 130,551 שקל

130,551 שקל במסגרת סבסוד בצהרונים.

מטרות: "העמותה הוקמה ב-1993 על-ידי אישי ציבור מבאר שבע מתוך מטרה לקדם את החינוך היהודי-ציוני בעיר, לפעול להעמקת החינוך היהודי ולסייע במפעלי חסד ורווחה בקהילה. העמותה זכתה לתעודות הוקרה רבות על פעילותה, ובהן פרס משרד החינוך ע"ש יעקב אגרסט (תש"ס) ופרס ראש הממשלה "מגן הילד" (תשס"ב). חזונה הוא לפעול להרחבת תשתית של חיים תורניים-ערכיים בכל תחומי החיים של כלל תושבי העיר באר שבע וסביבתה. זאת באמצעות הפעלה של מגוון מוסדות חינוך ורווחה קהילתית המיועדים לכלל האוכלוסייה, מהגיל הרך ועד גיל הזהב, תוך שותפות הדוקה עם מוסדות ציבוריים וממלכתיים בתחום. בית מוריה, המשתייכת לזרם הציונות הדתית, שואפת לקדם מורשת של ערכים, זהות יהודית, הקשבה ודרך ארץ".¹⁷²

פעילות: העמותה מפעילה מוסדות רווחה וחינוך לצד פרויקטים שעיקרם פעילות תורנית: "בית מוריה הינו אחד הארגונים המשמעותיים בעיר באר שבע, המפעיל מגוון רחב של פעילות לכ-15 אלף ילדים, נוער ומבוגרים. בין התכניות המופעלות על-ידי הארגון נכללים שמונה בתים חמים לילדים בסיכון בבאר שבע ובשדרות, שני בתים חמים לנערות בסיכון, שני מרכזים קהילתיים בשכונות מצוקה, בתי ספר וגני ילדים, פרויקט להפחתת רמת האלימות בחברה, שלושה מרכזי יום לקשישים בסביבה תומכת, תכניות לעולים חדשים, בית מדרש, ישיבת הסדר, פעילויות תרבות על בסיס ערכי לתושבי העיר ועוד ועוד".¹⁷³

דמויות מרכזיות: סגן שר החינוך, ח"כ אבי וורצמן (הבית היהודי) והרב חיים דרוקמן, אחד מרבני "הבית היהודי", נמנים עם מייסדי העמותה.

פרטים נוספים: העמותה משתייכת לרשת הגרעינים של "קרן קהילות" בראשות הרב דניאל טרופר.

"מרכז נריה קרית מלאכי"¹⁷⁴**מס' עמותה:** 580210508**מיקום:** קרית מלאכי

תמיכת החטיבה 2014: 261,500 שקל

תמיכות אחרות ב-2014: משרד החינוך, במסגרת תמיכה במוסדות תורניים - **86,184 שקל**

מטרות: "ניהול בית כנסת וחיי קהילה הכוללים: עזרה הדדית, פעילויות קהילתיות תורניות, חינוכיות ותרבותיות ופעילויות לקליטתם של העולים החדשים בקרית מלאכי".

פעילות: הגרעין מפעיל בית מדרש, מועדונית לבני נוער וכולל. בנוסף, מציע הדרכת כלות¹⁷⁵, סדנאות זוגיות ודרשות לאזכרות.

דמויות מרכזיות: הרב יעקב אשר אבידן, מרבני הכולל של הגרעין, הצהיר ב-2011 כי "אישה ההולכת עם גופייה היא זונה"¹⁷⁶.

פרטים נוספים: הגרעין הוא חלק מרשת "קרן קהילות" בראשות הרב דניאל טרופר.¹⁷⁷

36

"אורות יצחק"¹⁷⁸

מס' עמותה: 580506723

מיקום: מודיעין

תמיכת החטיבה 2014: 126,000 שקל

מטרות: "הפצת תרבות תורנית יהודית לציבור הרחב. הקמת גנים, בתי ספר, ישיבות, כוללים ומכון להכשרת מורים, רבנים ודיינים. חלוקת מזון וסיוע לנזקקים, שיעורי תורה, הרצאות, סדנאות, בית מדרש ערב וכולל יום שישי. בית הוראה לשאלות הלכתיות, הכנה לבר מצווה, בדיקת תפילין ומזוזות".

פעילות: עיקר פעילות העמותה היא הפעלת כולל אברכים וארגון פעילויות דת בקהילה. הגרעין קשור לתלמוד לתורה דביר¹⁷⁹, בית ספר חרדל"י שבו מתחנכים ילדי הגרעין וילדים מיישובי הסביבה ובו מועסקים גם חלק מחברי הגרעין.¹⁸⁰ לפי הדו"ח הכספי של העמותה לשנת 2012, כמעט כל תקציב העמותה מופנה לטובת תלמוד תורה דביר ופעילויות קשורות.

37

"בית מורשת"¹⁸¹

מס' עמותה: 5804166071

מיקום: מעלה אדומים

תמיכת החטיבה 2014: 287,000 שקל

מטרות: "פעילות חינוך, הוצאה לאור, תרבות, רווחה וחסד, פעילות תורנית, לימודי הסביבה לכל שכבות הציבור: ילדים, נוער ומבוגרים".

פעילות: הגרעין מפעיל בית מדרש, מכינה קדם צבאית, מעון לתינוקות, מרכז לחיזוק ערכי המשפחה, הדרכת כלות וחתנים, מועדונית לילדי הקהילה האתיופית וחוגים תורניים.

דמויות מרכזיות: יו"ר העמותה הוא הרב אליהו קפלן, המשמש גם כציר בוועידת "הבית היהודי".¹⁸² בהנהגתו נרתם גרעין "בית מורשת" לפעילות פוליטית עבור המפלגה: "כל הקשור למפלגה ולפעילותה בעיר (מעלה אדומים) מתנהל... בסיוע צמוד של 'בית מורשת' בהנהלתו של הרב אליהו קפלן, אשר לוקח חלק פעיל ומרכזי בסיוע למפלגה".¹⁸³

במהלך הפריימריז של "הבית היהודי" ב-2012 חתם קפלן, יחד עם רבנים אחרים, על מכתב המיועד למועמדים בדרישה שיחתמו על הצהרת נאמנות ויכבדו את דין הבוחר.¹⁸⁴

עם הקמת הישיבה ב-2010 אמר קפלן כי הוא "משוכנע שמדובר בתשובה הולמת לפסגת שארם (הפסגה שהתקיימה באותה עת במצרים בין נתניהו ואבו מאזן)". עוד הוסיף: "אנחנו מראים פה שיש לנו אפשרות להתיישב בכל מקום בארץ".¹⁸⁵

אחד ממורשי החתימה בעמותה, דניאל בארי, משמש גם הוא כציר בוועידת הבית היהודי.¹⁸⁶

פרטים נוספים: הגרעין החל את דרכו כחלק מרשת הגרעינים של קרן קהילות.

"גרעין קהילתי וקריית חינוך ע"ש מאיר והראל"¹⁸⁷

מס' עמותה: 580444826

מיקום: מודיעין

תמיכת החטיבה 2014: 206,143 שקל

תמיכות אחרות ב-2014: תמיכה ממשרד החינוך, במסגרת תמיכה במוסדות תורניים: 570,000 שקל

מטרות: "הקמת ישיבת הסדר, לימוד תורה, פיתוח דרכי למידה בתחום התורני במסגרת התכנית 'היקף בעיון' ותורת ארץ ישראל. הפצת תורה, בניית מנהיגות תורנית למען הקהילה, הכשרת רבנים, דיינים, חוקרים בתחום התורני, הכשרת מורים, מנהלים למגזר התורני, הוצאה לאור של ספרים ייחודיים בתחום התורני".

פעילות: עיקר פעילות העמותה קשור בהפעלת ישיבת ההסדר במודיעין שבה לומדים כ-130 תלמידים ואברכים. על פי הדו"ח הכספי של העמותה לשנת 2012, מחזור הפעילות באותה שנה עמד על 3.2 מיליון שקל, כשרוב התקציב שימש לטובת הפעלת הישיבה. מתוך תקציב זה כ-1.5 מיליון שקל הגיעו ממשרד החינוך.

דמויות מרכזיות: ראש הישיבה הוא הרב אליעזר שנוולד. דמויות מרכזיות נוספות המעורבות בהקמת הישיבה הם הרב יהושע ויצמן והרב בני נייכטלר (ראו פירוט תחת "ישיבת ההסדר חולון").

הרב יעקב מרגלית היה אף הוא מעורב בהקמת הישיבה. מרגלית הוא גם רב הגרעין התורני בפרדס חנה והשתתף שם באירוע של "הבית היהודי".¹⁸⁸ בעבר היה מעורב ביוזמת רבנים שקראו למועמדי "הבית היהודי" לקבל את רצון הבוחר בתקופת המפקד והפריימריז.¹⁸⁹

מייסד נוסף של העמותה הוא אברהם ליפשיץ ששימש בעבר מזכ"ל בני עקיבא.¹⁹⁰ ב-2009 הציעה לו הוועדה הציבורית של "הבית היהודי" לעמוד בראש הרשימה של המפלגה לכנסת, אך הוא סירב.¹⁹¹ בארבע השנים האחרונות ליפשיץ עומד בראש מינהל החינוך הממלכתי דתי במשרד החינוך.¹⁹² ב-2011 הלינו אנשי תנועת "נאמני תורה ועבודה" בפניו על ההתקרבות של מערכת החינוך הממלכתי דתי לקיצוניות החרדלי"ת, שאותה תלו בחדירת הגרעינים התורניים למערכת החינוך.¹⁹³

מייסד נוסף הוא עמיחי לנגפלד, חבר בגרעין התורני בלוד שאף התמודד ברשימת "הבית היהודי" בבחירות לעיריית לוד ב-2013.¹⁹⁴

פרטים נוספים: לישיבת "מאיר הראל" ישנה גם שלוחה באופקים הפועלת במסגרת הגרעין התורני שם (ראו להלן "בית מדרש לתורה והלכה").

"קהילת יחד בית שמש"¹⁹⁵

מס' עמותה: 580495687

מיקום: בית שמש

תמיכת החטיבה 2014: 42,000 שקל

מטרות: "הקמת מוסדות חינוך פורמליים ובלתי-פורמליים. פעילות להקניית ערכים בבתי הספר ברחבי בית שמש. יצירת אינטגרציה בין אוכלוסיות שונות בעיר. הקמת מרכזי חסד. הקמת מרכזים חברתיים. ניהול פרויקט 'בית יהודי', בו מועברים שיעורי תורה, עורכים סעודות שבת, פעילות לילדי השכונות, חוגים תורניים".

פעילות: הגרעין מפעיל ארבע מועדוניות, בית מדרש תורני-לאומי ומערך של שיעורי תורה וזהות יהודית.¹⁹⁶

דמויות מרכזיות: אליסף ורמן, חבר הוועד המנהל, הגיע מקדומים לגרעין לפני מספר שנים. היום הוא מכהן כחבר מועצת העיר מטעם "הבית היהודי".¹⁹⁷ בנוסף, שימש בעבר כמנהל עמותת "בית אורות" העוסקת בהרחבת ההתנחלויות במזרח ירושלים, במיוחד בהר הזיתים.¹⁹⁸ בימים אלה מסיים ורמן תפקיד זה, לאחר שמונה לסגן מנהל מחוז דרום במשרד השיכון תחת השר אורי אריאל מ"הבית היהודי".¹⁹⁹

פרטים נוספים: הגרעין הוא חלק מרשת "שעלי תורה" של הרב נסימי.

ב-2012 עמד מחזור הפעילות של העמותה על פחות ממאה אלף שקל. לפיכך, תמיכת החטיבה ב-2014 היא כמעט חצי מכל תקציב העמותה ב-2012.

"קרן אל אור על שם אלון בביאן ואוריאל פרץ"

מס' עמותה: 580371300

מיקום: גבעת זאב

תמיכת החטיבה 2014: 78,000 שקל

מטרות: "פעילות תורנית וגמ"ח בגבעת זאב. ייזום מוסדות דת. מימון כולל אברכים ובית מדרש דתי לאומי. פעילויות תרבות שונות ופעילויות חינוכיות. הקניית ידע בסיסי ביהדות לילדים ונוער בצורה חווייתית".

פעילות: העמותה מפעילה כולל אברכים, בית מדרש דתי-לאומי ופעילויות קהילתיות הקשורות בזהות יהודית.

פרטים נוספים: חלק מרשת "קרן קהילות" בראשות הרב דניאל טרופר.

"קהילת נצרים באריאל"²⁰⁰

מס' עמותה: 580456119

מיקום: אריאל

תמיכת החטיבה 2014: 270,000 שקל

מטרות: "ניהול קהילה תורנית. התארגנות מבחינה קהילתית ומוניציפלית להקמת שכונות תורניות באריאל אשר יאושר כדין על-ידי הרשויות. הקמת בית כנסת, בית מדרש, מעונות יום, מוסדות חינוך, מועדוניות, תלמוד תורה. תרבות לילדים, נוער ומבוגרים. הקמת מדרשה לחינוך יהודי. גמ"ח לנזקקים".

פעילות: הגרעין מפעיל מוסדות תורה, ובהם ישיבת נצר מטעי,²⁰¹ מדרשה לנשים וכולל.²⁰² בנוסף, חברי הגרעין עוסקים בהדרכת כלות, חתנים ונערי בר מצווה. הגרעין מפעיל גם פרויקט חונכות לתלמידי תיכון, לימוד תורה לעולים וקרן גמ"ח.

דמויות מרכזיות: ראש הקהילה הוא הרב ציון טוויל שהיה ראש ישיבת נצרים בעבר, והיום הוא ראש ישיבת "נצר מטעי".

פרטים נוספים: הגרעין מורכב ממפוני ההתנחלות נצרים בגוש קטיף שעברו לאריאל לאחר ההתנתקות.

42

"גרעין הלל אור עקיבא"**מס' עמותה:** 580484350**מיקום:** אור עקיבא**תמיכת החטיבה 2014:** 103,500 שקל

מטרות: "קידום החינוך באור עקיבא על-ידי הקמת פרויקטים חינוכיים, תמיכה כספית בבתי ספר על-מנת לקדם יוזמות חינוכיות, הקמת מדרשה לבנות, מכינה ישיבתית לבוגרי תיכון, תלמוד תורה, כולל ערב למבוגרים, מדרשה ליהדות, בית כנסת, חלוקת מלגות למצטיינים ונזקקים, עזרה למשפחות נזקקות, עידוד וסיוע בקליטת משפחות".

פעילות: העמותה מפעילה מספר מוסדות תורניים בעיר, כמו מכינה ישיבתית לבוגרי תיכון, מדרשה לבנות וכולל.

פרטים נוספים: העמותה משתייכת לרשת הגרעינים של "קרן קהילות" בראשות הרב דניאל טרופר.²⁰³

43

"גרעין תורני אור למרחב"²⁰⁴ (גרעין תורני פרדס חנה)**מס' עמותה:** 580342582**מיקום:** פרדס חנה**תמיכת החטיבה 2014:** 96,000 שקל

מטרות: "הקמת גרעין תורני לקידום החינוך והיהדות. פתיחת כולל ללימודי יהדות וללימוד לקראת קבלת הסמכת רבנים".

פעילות: העמותה עוסקת בפעילות תורנית המיועדת למשפחות הגרעין עצמן - שיעורי תורה, בית מדרש וכדומה - וכן לקהל הרחב, כמו למשל במסגרת פרויקט הנקרא "תגבור תורני בגנים" שבמסגרתו מגיע רב לגני ילדים בפרדס חנה מדי שבוע.²⁰⁵

דמויות מרכזיות: בין המייסדים ניתן למצוא את הרב אריאל פרג'ון משיבת "תורת החיים" ביד בנימין. במאמר הלכתי שפרסם כתב את הדברים הבאים על היחס לחילונים: "אדם שגדל בעולם הטבוע עמוק בשקר כאשר כל תאוות עולם בהישג ידו, האם כל-כך קל שלא להגדירו כאנוס במידה מסוימת לחטוא באי-אלו חטאים?... סתם 'חילוני', יש לדון את חילוניותו כ'תינוק שנשבה', שעל כל פנים אין להחשיבו כמזיד, ועל-כן אמנם אין להתערות בו חברתית, אך יש לקרבו לתורה בדרכי שלום ואהבה. ראשי השמאל, אותם הנלחמים נגד התורה אף על פי שיודעים ממנה, ודיברו על ליבם ללכת בדרכים טובות - להם אין דין

תינוק שנשבה. אלו שגדלו על ברכי התורה הקדושה וחיו חיי תורה, והחליטו לקום ולבעוט, ועזבו אורחות חיים, גם אם הוא משום שאינם מאמינים עוד - להם אין דין תינוק שנשבה, ולכאורה, במישור העקרוני, חלים עליהם דיני חז"ל".²⁰⁶

פרטים נוספים: הגרעין משתייך לרשת "קרן קהילות" בראשות הרב דניאל טרופר.

44

"הדר להדר חיפה" 207

מס' עמותה: 580524056

מיקום: חיפה

תמיכת החטיבה 2014: 208,430 שקל

מטרות: "פרויקטים לימודיים וחינוכיים לילדים, לנוער בסיכון ולעולים, פעילות לציבור הרחב סביב מעגל השנה, מערך שיעורים בנושאי יהדות והעצמה הורית. הקמת מרכזים להקניית ערכי היהדות, החדרת אהבת התורה, העם והארץ. פעילות צדקה וחסד. הקמת גנים, בתי ספר, משפחתונים ומועדונים לילדים בסיכון".

פעילות: ערבי לימוד, פעילות חודשית לנשים, סדנאות ופעילויות גיבוש, סעודות שבת וארוחות משותפות. הגרעין פועל בקהילה בבתי הכנסת השונים ומארגן אירועים סביב חגי ישראל. כמו כן, מבצע פעילויות חינוכיות במסגרות פורמליות על פני הרצף הגילאי - החל מגני ילדים ועד התיכון. במקביל מפתחים חברי הגרעין פרויקטים של פעילות בלתי-פורמלית בשעות אחר הצהריים ומשתלבים במסגרות קיימות. חלק מחברי הגרעין לומדים כאברכים בכולל "צרור המור".²⁰⁸

דמויות מרכזיות: הגרעין הוקם על ידי רשת הגרעינים "שעלי תורה" והרב רחמים נסימי, שעומד בראשה, אף נמנה עם מייסדי העמותה. יחד עם נסימי הקימו את הגרעין הרב משה גודלסקי, המשמש גם כסגן יו"ר "שעלי תורה"¹⁹⁷, והרב שמואל ששון, מנהל מחלקת רבני קהילות ברשת הגרעינים.²⁰⁹

45

"עתיד עם תקווה בגבעת אולגה - חדרה"

מס' עמותה: 580490720

מיקום: גבעת אולגה

תמיכת החטיבה 2014: 210,000 שקל

מטרות: "להקים גרעין חברתי להתיישבות קהילתית דתית בשכונת גבעת אולגה ובחדרה. לפעול להשתלבות חברתית בקהילה המקומית. להוות בסיס לפעילות תורנית, חברתית וסביבתית בחדרה. תפעל לקיים פעילויות חסד בגבעת אולגה ובחדרה."

פעילות: הגרעין הקים מועדונית לילדים ומועדונית לנערות בסיכון. כמו כן, הוא עוסק במתן שיעורי תורה בבתי כנסת, בשיעורי נשים בתחום הזוגיות והמשפחה ובסיוע למשפחות נזקקות.²¹¹

פרטים נוספים: הגרעין משתייך לרשת הגרעינים "שעלי תורה" בראשות הרב רחמים נסימי.

46

"אפיקי גולן"

מס' עמותה: 580311405

מיקום: קצרין, רמת הגולן

תמיכת החטיבה 2014: 218,000 שקל

מטרות: "להקים ולפתח בקצרין מרכז רוחני להקניית ערכי היהדות. החדרת אהבת תורה, העם והארץ. להקים מוסדות חינוך וקהילה פורמליים ובלתי-פורמליים בעיר קצרין בפרט ובגולן בכלל. לקיים מפעלי חסד למטרות צדקה בקרב אוכלוסייה נזקקת. התיישבות קבע של משפחות הגרעין בעיר קצרין ועידוד משפחות נוספות להעתיק את מגוריהן לקצרין לטובת התיישבות קבע."

פעילות: חברי הגרעין הגדילו את מספר בתי הכנסת בעיר והקימו כולל. בנוסף, הם עוסקים בהרחבת הגרעין ובקיום פעילויות בחגים ובמועדי ישראל.²¹²

דמויות מרכזיות: שניים ממקימי הגרעין הם הרב רחמים נסימי, שעומד בראש רשת הגרעינים "שעלי תורה" (ראו תחת רשת "שעלי תורה"), והרב אוריה שחור, רב התורני ברמלה (ראו תחת הגרעין התורני ברמלה).

פרטים נוספים: הגרעין שייך לרשת הגרעינים "שעלי תורה" והוקם בסיוע שלה.

47

"גרעין אומץ עכו"²¹³

מס' עמותה: 580442465

מיקום: עכו

תמיכת החטיבה 2014: 350,000 שקל

מטרות: "פעילות חינוך, חסד ורווחה באזור עכו והצפון. פעילות תרבות לכל שכבות האוכלוסייה בעכו והצפון. הפעלת פעילויות לחיזוק העיר עכו. עידוד הבאת משפחות לעכו ולגליל".

פעילות: הגרעין מקיים פעילויות רווחה וחינוך. הוא מפעיל מועדוניות לבני נוער ומרכזי למידה לצד ניהול פרויקט המעודד התיישבות יהודית בעיר והפעלת מדרשה ללימודי יהדות. המדרשה פועלת בבתי הספר היסודיים והתיכוניים הממלכתיים בעיר.

דמויות מרכזיות: בכתבה בעיתון "בשבע" תיארו אנשי הגרעין את תהליך הקמתו, בין היתר, כתגובה "להתפשטות הערבים" והעידו על מעורבותו של יו"ר "האיחוד הלאומי", יעקב כץ (כצל"ה), בהקמת הגרעין.²¹⁴

ב-2006 הרב יוסי שטרן, ראש ישיבת "רוח צפונית" הקשורה לגרעין,²¹⁵ קרא ליהודי העיר להטיל חרם צרכנים על המגזר הערבי.²¹⁶ הרב שמואל אליהו, שהיה מעורב אף הוא בהקמת הגרעין,²¹⁷ קבע כי אסור למכור או להשכיר נכסים לערבים.²¹⁸

פרטים נוספים: ב-2012 עבר המרכז הרוחני של גרעין "אומץ" לפעול במבנה של בית כנסת השוכן בלב שכונה ערבית. שנה לאחר מכן נפתח במקום בית המדרש הקהילתי של הגרעין. ראש הגרעין הסביר כי הקבוצה בחרה דווקא בשכונה זו כי "קיים צימאון לאורה של יהדות".²¹⁹

אחת היוזמות של הגרעין היא הקמת מכינה קדם צבאית דתית, שעומדת להיחנך בספטמבר 2014. שר השיכון, אורי אריאל, סייר במקום ביולי 2014 וברך על הקמתה.²²⁰ הגרעין הוא חלק מרשת הגרעינים של "קרן קהילות".

"מרכז תורני לאומי ע"ש מרן יוסף קארו"²²¹

מס' עמותה: 580126357

מיקום: צפת

תמיכת החטיבה 2014: 200,000 שקל

מתמיכות אחרות ב-2014: משרד החינוך, במסגרת תמיכה במוסדות תורניים - 419,064 שקל

מטרות: "הקמה והפעלה של מסגרות לימוד ברוח הציונות הדתית בצפת והגליל. הקמה והפעלה של מיזמים חברתיים-חינוכיים בצפת והגליל. נתינת שירותי הדרכה וחינוך תורני-ציוני. בניית קריה לכל מוסדות המרכז התורני הלאומי בצפת".

פעילות: עיקר פעילות העמותה - ישיבת ההסדר בצפת ופעילויות תורניות במוסדות חינוך באזור העיר.

דמויות מרכזיות: הרב שמואל אליהו פורס את חסותו על פעילות הגרעין והישיבה בעיר.²²² אליהו נחשב לאחד הקיצוניים ברבני הציונות הדתית בכלל ו"הבית היהודי" בפרט. זכורים במיוחד פסקי ההלכה שפרסם בעניין סירוב פקודה בפינוי מאחזים והתנחלויות; החרמת בתי עסק של לא-יהודים; והאיסור למכור או להשכיר דירות לערבים. לאחר ההתנתקות אמר כי "יש לנקום בחילונים ולהחזיר בתשובה את ילדיהם".²²³ היה לו חלק מרכזי באיחוד בין "הבית היהודי" ו"האיחוד הלאומי" בבחירות הארציות

האחרונות.²²⁴ אליהו אף נחקר במשטרה בחשד להסתה.²²⁵ בשנה שעברה היה מועמד "הבית היהודי" לרבנות הראשית.²²⁶ היועץ המשפטי לממשלה התבטא באופן חריג באשר למועמדותו וקבע שאינו ראוי לתפקיד.²²⁷

דמות מרכזית נוספת - הרב בניהו ברונר, המלווה את הגרעין ומשמש כרב בית המדרש שלו. ברונר התבטא בעבר בעד חינוך עם ישראל לקראת הקמת בית המקדש השלישי.²²⁸

"אומץ - מפעלים חינוכיים"

מס' עמותה: 580236099

מיקום: כלל-ארצי

תמיכת החטיבה 2014: 208,000 שקל

מטרות: "הקמה וניהול בית כנסת, ישיבה, כולל ותלמוד תורה, בניית שכונה דתית לחברי העמותה, פעילות צדקה וחסד, תמיכה לאברכים ותלמידים מצטיינים, שירותי הדרכה וחינוך תורני ציוני".

פעילות: העמותה היא חלק מהארגון "זהות - איגוד המרכזים לזהות יהודית",²²⁹ המאגדת 32 עמותות שמפעילות יותר מ-60 מרכזי זהות יהודית ברחבי הארץ. לפי אתר האיגוד, "מירב העשייה של המרכזים היא ביצירת והפעלת אירועים חווייתיים ערכיים בתוך מערכת החינוך הפורמאלית. העשייה באה לידי ביטוי במגוון רחב של דרכים: שיעורים קבועים ומוגדרים מראש במערכת השעות, פעילויות נקודתיות בהתאם ללוח השנה העברי, מעגל החיים וכו".

דמויות מרכזיות: מנכ"ל "זהות" הוא איתי גרנק, איש "הבית היהודי" וראש הגרעין התורני ביפו (ראו להלן תחת "גרעין חברתי יפו" ועוד על פעילות התנועה בקריית אונו תחת "גרעין חינוכי קריית אונו-סביון").²³⁰ ב-2013 אישר משרד החינוך תמיכה של למעלה ממיליון שקל בעמותת "זהות" במסגרת תמיכה במרכזים להעמקת החינוך היהודי.

פרטים נוספים: מהדו"ח הכספי ל-2012 עולה כי בעקבות ביקורת שנערכה בעמותה, עיכב משרד החינוך את מתן התמיכה הממשלתית. העמותה ערערה על ההחלטה, אבל עד מועד הגשת הדו"ח לא התקבלה החלטת הוועדה בעניין.

בנוסף, לפי הדו"ח הכספי, העמותה קיבלה באותה שנה 1,328,889 שקל במסגרת הקצבות ממשרד החינוך (כולל בתקני בנות שירות לאומי) והרשויות המקומיות.

"קרן להתחדשות קהילות בישראל"²³¹**מס' עמותה:** 580460384**מיקום:** כלל-ארצי, משרדי העמותה נמצאים בירושלים**תמיכת החטיבה 2014:** 574,500 שקל**תמיכות אחרות ב-2014:** הקרן קיבלה מענק ללא מכרז ממינהלת הזהות היהודית בסך **2 מיליון שקל** במרץ 2014.²³²

מטרות: "לפתוח, לתמוך ולעודד גרעינים תורניים המוקמים בערים ברחבי המדינה. לתמוך בכללים, ישיבות, אולפנות ובכל מוסדות של החינוך הדתי ברחבי המדינה. לבצע ולתמוך בפעילויות המיועדות לקדם את החינוך והחיים הדתיים והיהודיים במדינה, להעמיק את זהותם היהודית של אזרחי המדינה ולקדם את רווחתם החברתית".

פעילות: הקרן תומכת ביותר מ-50 גרעינים, חלקם מופיעים בטבלה זו. הקרן פועלת לגיוס משאבים עבור הגרעינים וכן לחקיקה ותקינה ממשלתית לקידום פעולתם.

דמויות מרכזיות: יו"ר הקרן הוא הרב הרב דניאל טרופר, מי ששימש כיו"ר ועדת הפריימריז של "הבית היהודי" ויושב כיום בראש הוועדה שמנסחת את חוקת המפלגה.²³³ חוקה זו זוכה לביקורת חריפה בשל הסמכויות הבלתי סבירות, לדברי מבקריה, שהיא מעבירה לידי יו"ר המפלגה בנט.²³⁴ טרופר אמר בעבר כי "החילונים הפכו להיות גויים שמדברים עברית".²³⁵

פרטים נוספים: הקרן הוקמה ב-2006. שכר המנכ"ל ב-2011 עמד על 255 אלף שקל בשנה. ב-2011 ארגנה הקרן ערב הוקרה מיוחד לכבוד מפלגת "הבית היהודי" שפעלה להעברתם של 11 מיליון שקל למימון גרעינים ב-2011.²³⁶

"שעלי תורה"²³⁷**מס' עמותה:** 580138220**מיקום:** כלל-ארצי, משרדי העמותה יושבים בבית שמש.**תמיכת החטיבה 2014:** 815,000 שקל

תמיכות אחרות ב-2014: משרד החינוך, 865,750 שקל. העמותה קיבלה ב-2012 מענק ממשרד ראש הממשלה בגובה של יותר מארבעה מיליון וחצי שקל. סך כל התמיכות הממשלתיות ב-2012 - **12.7 מיליון שקל**.

מטרות: "שעלי תורה היא רשת ארצית המשמשת כחלוץ של הציונות המתחדשת. הרשת מצליחה להוביל מהפכה חברתית אמיתית למעלה מ-20 שנים. באמצעות הגרעינים החינוכיים הפרוסים ברחבי הארץ, משלבת שעלי תורה בין פעילות חינוכית-תורנית לבין פעילות רווחה ומפעלי חסד - שעלי תקווה".

פעילות: ארגון-גג שמקים, מלווה ומסייע לגרעינים תורניים הפועלים בערים שונות ברחבי הארץ. לצד גרעינים הפועלים במסגרת הרשת בפריפריה החברתית של ישראל, ניתן למצוא כאלה הפועלים ביישובים אמידים, כמו רמת השרון, רמת גן, קדימה ועוד.²³⁸

דמויות מרכזיות: בראש העמותה עומד הרב רחמים נסימי, שהוצב ב-2013 במקום ה-16 ברשימת "הבית היהודי" לכנסת.²³⁹ על-פי הערכות, פקד כ-3,000 איש למפלגה.²⁴⁰ נסימי היה האדם הראשון שנשלח למאסר בפועל בעקבות חסימת ציר תנועה במהלך ההתנתקות.²⁴¹ נגזרו עליו שלושה חודשי מאסר. הוא הואשם בהתקהלות אסורה, הכשלת שוטר, תקיפת שוטר והתנגדות לביצוע מעצר חוקי.²⁴²

פרטים נוספים: הגרעינים של "שעלי תורה" זוכים לתמיכה נלהבת של "הבית היהודי". בכנס שנערך בפברואר האחרון אמר שר השיכון, אורי אריאל: "הגרעינים התורניים של 'שעלי תורה' הם חוד החנית בפריפריה החברתית של מדינת ישראל. זה לא צודק להתייחס אל הגרעינים כאילו זה מפעל של כמה משוגעים - זה מפעל מדינתי, וזו החובה של ממשלת ישראל לתמוך במירב המשאבים האפשריים במפעל הגרעינים שעושה מלאכת קודש למען כלל הציבור בישראל".²⁴³

יו"ר ועדת הכספים, ח"כ ניסן סלומינסקי, הוסיף: "אני מצדיע לגרעינים של שעלי תורה ומתחייב לעשות ככל שביכולתי לעודד ולעזור למפעל חברתי זה לגדול ולהצליח".²⁴⁴

"תנועת בני עקיבא בישראל"²⁴⁵

מס' עמותה: 580040343

מיקום: כלל ארצי

תמיכת החטיבה 2014: 529,000 שקל

תמיכות אחרות ב-2014: משרד החינוך - 12,571,258 שקל, במסגרת תמיכה במוסדות ציבור

מטרות: "חינוך דור נאמן ומסור לתורתו, לעמו ולארצו, החי על עבודתו ברוח התורה. חינוך להגשמה אישית של רעיון "תורה ועבודה" וחתירה להקמת חברה של "תורה ועבודה" - בארץ. חינוך לחיי תורה שלמים, לאהבת העם כולו, לאהבת ארץ ישראל ומדינת ישראל ולמילוי תפקידים חלוציים בבניינה ובהתפתחותה החומרית והרוחנית, לקראת הגשמת החזון של מדינה יהודית הבנויה על אשיות התורה והמסורה".²⁴⁶

פעילות: העמותה היא תנועת נוער דתית המקיימת פעילויות חינוכיות שוטפות עבור ילדים ובני נוער ומונה עשרות אלפי חניכים. התנועה רואה בהתיישבות הדתית, הקיבוצית והמושבתית, את הדרך העיקרית להגשמת חזונה.

דמויות מרכזיות: עם מינויו של נפתלי בנט לתפקיד שר הדתות, מונה בכיר בתנועת בני עקיבא העולמית ומנכ"ל מרכז ישיבות בני עקיבא, אלחנן גלט לתפקיד מנכ"ל המשרד.²⁴⁷

פרטים נוספים: בשנים האחרונות התרבו התלונות על תהליך הקצנה דתית שעוברת התנועה.²⁴⁸ מזכ"ל תנועת בני עקיבא העולמית, הרב נועם פרל, ספג ביקורת ציבורית חריפה בעקבות פוסט שפרסם בפייסבוק לאחר אירוע חטיפת שלושת הנערים ביולי 2014. פרל כתב כי יש "להפוך את צבא המחפשים לחיל נוקמים, חיל שלא יעצר בקו 300 ערלות פלישתים". עוד כתב הרב פרל כי "בדם האויב יכופר הביזיון ולא בדמעותינו!". בעקבות הביקורת פרסם הרב פרל התנצלות.²⁴⁹

הערות שוליים

[/http://avivhatora.org](http://avivhatora.org) · 1

<http://tinyurl.com/qz2zyct> · 2

<http://www.kipa.co.il/now/47687.html> וגם: <http://tinyurl.com/myrtloe> · 3

<http://www.kipa.co.il/now/57883.html> · 4

<http://www.haaretz.co.il/news/politics/1.1601831> · 5

<http://www.makom.org.il> · 6

7 · הכתובת של משרדי עמותת חברותא ו"המקום" הם זהות: ברנר 5, תל אביב, <http://www.guidestar.org.il/organization/580479608>

<http://www.guidestar.org.il/organization/580479608> · 8

<http://documents.guidestar.org.il/PDF/newfiles/desc/2012/117-99-2013-0195159.pdf> · 9

<http://tinyurl.com/ofum27e> · 10

<http://www.inn.co.il/News/News.aspx/261632> · 11

<http://tinyurl.com/k3hwtx5> · 12

<http://www.inn.co.il/Besheva/Article.aspx/6104> · 13

<http://ofektlv.co.il/he> · 14

http://shikmim-shapira.appspot.com/how_is_us.htm · 15

<http://orotaviv.co.il> · 16

<http://orotaviv.co.il> · 17

<http://www.hebron.org.il/hebrew/article.php?id=255> · 18

19 · ש.מ.

<http://tinyurl.com/ll94anz> · 20

<http://tinyurl.com/kszvrht> · 21

22 · ש.מ.

<http://tinyurl.com/n3v8fn3> · 23

- <http://ruachaviv.co.il/about.asp> · 24
- <http://ruachaviv.co.il/events.asp> · 25
- <http://ruachaviv.co.il/family.asp> · 26
- <http://www.kipa.co.il/now/29216.html> · 27
- <http://www.nrg.co.il/online/54/ART2/323/817.html> · 28
- 29 ש.ד.
- <http://www.yafo.org.il> · 30
- 31 ש.ד.
- <https://www.youtube.com/watch?v=yiaASYwwpe4#t=231> · 32
- <http://www.ynet.co.il/articles/0,7340> · 33
- 34 ש.ד.
- <http://www.zehut.co.il/%D7%94%D7%A0%D7%94%D7%9C%D7%AA-%D7%96%D7%94%D7%95%D7%AA> · 35
- <http://www.zehut.co.il/%D7%90%D7%95%D7%93%D7%95%D7%AA-%D7%94%D7%9E%D7%A8%D7%9B%D7%96%D7> · 36
- <http://www.kipa.co.il/now/52986.html> · 37
- <http://www.zomet.org.il/?CategoryID=160&ArticleID=5029> · 38
- <http://www.midyafco.com/index.php/about> · 39
- <http://www.inn.co.il/News/News.aspx/218006> · 40
- <http://www.nrg.co.il/online/54/ART2/202/635.html> · 41
- <http://www.haaretz.co.il/news/education/1.1470051> · 42
- <http://www.bakhilaherzliya.org.il> · 43
- <http://www.bakhilaherzliya.org.il/odoteinu> · 44
- <http://www.local.co.il/herzliya/3212/article.htm> · 45
- <http://tinyurl.com/pen3aq5> · 46
- <http://www.gabash.co.il> · 47
- <http://www.gabash.co.il/shiurim/kevuim> · 48
- <http://www.inn.co.il/News/News.aspx/275086> · 49

<http://www.kipa.co.il/now/51162.html> · 50

<http://www.kipa.co.il/now/57291.html> · 51

<http://www.tmko.co.il> · 52

<http://tinyurl.com/lhg7bhh> · 53

<http://www.zehut.co.il> · 54

<http://www.zehut.co.il/%D7%94%D7%A0%D7%94%D7%9C%D7%AA-%D7%96%D7%94%D7%95%D7%AA> · 55

<http://www.inn.co.il/News/News.aspx/278764> · 56

<http://www.inn.co.il/News/News.aspx/269711> וגם <http://tinyurl.com/odvfhzk> · 57

<http://www.nrg.co.il/online/11/ART2/524/590.html> · 58

<http://tinyurl.com/n54yzmy> · 59

<http://yba.org.il/mosad.asp?id=749> · 60

<http://www.kipa.co.il/now/53416.html> · 61

<http://www.inn.co.il/News/News.aspx/263635> · 62

http://orangeleumi.blogspot.co.il/2009/02/blog-post_554.html · 63

<http://yba.org.il/mosad.asp?id=749> · 64

<http://www.yholon.co.il> · 65

<http://yba.org.il/mosad.asp?id=749> · 66

<http://tinyurl.com/n39qw2b> · 67

<http://www.inn.co.il/> וגם ראו על מעורבותו במפקד המפקד: <http://www.inn.co.il/News/News.aspx/181873> · 68
[News/News.aspx/245928](http://www.inn.co.il/News/News.aspx/245928)

<http://tinyurl.com/oqlj439> · 69

<http://tinyurl.com/obag8ra> · 70

<http://www.garin-oy.co.il> · 71

<http://tinyurl.com/m9jcg9j> וגם: http://www.yrg.org.il/show_event.asp?id=37742 · 72

<http://www.kipa.co.il/now/49185.html> וגם: <http://www.yrg.org.il/kehila.asp?id=217> · 73

74. כפי שפורט בפסק הדין של השופט פרדימן בביית המשפט השלום בי ם בתביעה אזרחית שהגישה משפחתה של אחת הנפגעות הפלסטיניות באירוע, ראו ת"א (ירושלים) 8130/08 בוזייה סמיה גמיל סאלם ואח' נ' בן זמרה גד בן יעקב ואח'.

http://www.bhol.co.il/forums/topic.asp?topic_id=1434817&forum_id=77<http://news.walla.co.il/?w=/611891> · 75

<http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-3741333,00.html> · 76

<http://www.nrg.co.il/online/1/ART2/456/939.html> · 77

<http://www.yeshiva.org.il/midrash/Rabbi/537> למידע נוסף על ארגון ראש יהודי ראה: <http://tinyurl.com/>
<http://www.kipa.co.il/community/show/2664425> וגם: kgt05rh

<http://tinyurl.com/kbair4f> · 79

http://glod.org.il/%D7%93%D7%A3_%D7%91%D7%99%D7%AA · 80

<http://glod.org.il/page/about-garin> · 81

ש.ם · 82

http://www.knesset.gov.il/elections18/heb/list/list.aspx?ListId=95_2009 · 83

<http://www.kipa.co.il/now/52991.html> · 84

<http://www.inn.co.il/News/News.aspx/264400> · 85

<http://glod.org.il/category/%D7%A1%D7%99%D7%95%D7%95%D7%92-82> · 86

<http://www.ynet.co.il/articles/0,7340> · 87

<http://www.nrg.co.il/online/54/ART2/547/287.html> · 88

<http://www.haaretz.co.il/news/education/1.1901726> · 89

<http://garin-ramle.org> · 90

<http://www.ynet.co.il/articles/0,7340> · 91

<http://www.nrg.co.il/online/54/ART1/925/672.html> · 92

<http://www.komemiut.org/stuff.asp> · 93

<http://tinyurl.com/qebwd8a> עמ' 64-66 · 94

<http://news.walla.co.il/?w=/9/2730498> · 95

ש.ם · 96

פרוט' מס' 429 משיבת ועדת הפנים והגנת הסביבה בכנסת, 30.1.201 · 97

<https://www.youtube.com> · 98

<http://www.yrq.org.il> · 99

- <http://www.mako.co.il/news-israel/local/Article-91a8ce90e3bf541004.htm> · 100
- <http://www.nrg.co.il/online/11/ART2/579/495.html?hp=11&cat=1102&loc=10> · 101
- <http://www.daat.ac.il/daat/kitveyet/shana/tiefkud-4.htm> · 102
- <http://www.inn.co.il/News/News.aspx/216228> · 103
- <http://www.azor.muni.il/shrutim/Pages/dat%20vmasoret.aspx> · 104
- <http://gnetanya.blogspot.co.il> · 105
- <http://www.inn.co.il/Besheva/Article.aspx/12830/1> · 106
- <http://tinyurl.com/l2n9hek> · 107
- 108 · <http://www.komemiut.org/stuff.asp> וגם: <http://tinyurl.com/pmrn6dm> ועוד על תנועת קוממיות ותמיכתם בסירוב פקודה ופגיעה בחפים מפשע: <http://tinyurl.com/oho7he3>
- http://www.moreshet.co.il/web/alonparash/print.asp?codeClient=1197&id=28042&kod_gilon=6934 · 109
- <http://tinyurl.com/kg5lweu> וגם: <http://tinyurl.com/lp2hlaa> · 110
- <http://www.local.co.il/raanana/115653/article> וגם: <http://tinyurl.com/qj2kszp> ו- <http://tinyurl.com/ozmdyuu> · 111
- <http://okneset.org/lobbyist/62> · 112
- 113 · על הקרן לטיפוח הרעיון הציוני: <http://www.news1.co.il/Archive/001-D-343347-00.html> וגם: <http://tinyurl.com/ohv7xc> <http://www.hahem.co.il/friends-of-george/?p=3751> 114. <http://tinyurl.com/pg5up4y-i>
- <http://www.local.co.il/hod-hasharon/107913/article.htm> · 115
- <http://tinyurl.com/oqzazjv> · 116
- <http://www.local.co.il/hod-hasharon/78296/article.htm> · 117
- 118 · ש.מ.
- <http://torah.in/he1/?p=45797> · 119
- <http://tinyurl.com/mdysps> · 120
- <http://www.yeshiva.co/midrash/shiur.asp?id=9288> · 121
- https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=165775740153057&id=188660344484743 · 122
- <http://www.grsh.co.il/Default.aspx> · 123
- 124 · פרוט' ישיבת ועדת המשנה של ועדת החינוך, התרבות והספורט לחינוך דתי ותרבות תורנית של הכנסת, 29.03.2011 . וגם: פרוטוקול מאותה הועדה בתאריך 20.3.2012

- <http://www.haaretz.co.il/misc/1.1165272> · 125
- <http://www.mynet.co.il/articles/0,7340> · 126
- <http://www.orashk.org> · 127
- <http://www.orashk.org/82724/Ofir> · 128
- <http://flix.tapuz.co.il/v/watch-3057506-.html> · 129
- <http://www.datili.co.il/index.php?id=34389> · 130
- <https://www.facebook.com/elameilati> · 131
- <http://www.022.co.il/empty.html> · 132
- <http://www.inn.co.il/Besheva/Article.aspx/11512> · 133
- <http://www.itu.org.il/?CategoryID=569&ArticleID=1633> · 134
- <http://www.ynet.co.il/articles/0,7340> · 135
- <http://www.inn.co.il/Articles/Article.aspx/8050> · 136
- <http://www.inn.co.il/Ar> · 137
- <http://www.inn.co.il/Articles/Article.aspx/7540> · 138
- <http://www.inn.co.il/Articles/Article.aspx/7397> · 139
- http://www.bhol.co.il/forums/topic.asp?topic_id=1434817&forum_id=771 · 140
- <http://www.sos-israel.com/24500.html> · 141
- <http://www.sos-israel.com/33170.html> · 142
- http://f.nanafiles.co.il/Upload3/122009/forummessageattachments/forummessagefile_2361159
- <http://tinyurl.com/nq49byx> · 143
- <http://www.kipa.co.il/now/39130.html> · 144
- <http://www.gkehila.co.il/garin-mitzperamon> · 145
- <http://tinyurl.com/o6h8wxj> · 146
- <http://www.inn.co.il/News/News.aspx/181873> · 147
- <http://www.inn.co.il/Besheva/Article.aspx/7215> · 148

- <http://tinyurl.com/pgzsqoy> · 150
- <http://www.yeshiva.org.il:5773/about/aboutRav.asp> · 151
- <http://tinyurl.com/omfqzt4> · 152
- <http://www.yhy.co.il> · 153
- <http://www.kipa.co.il/how/56272.html> · 154
- <http://www.inn.co.il/News/News.aspx/245928> · 155
- <http://documents.guidestar.org.il/PDF/newfiles/fin/2012/117-99-2013-0209973.pdf> · 156
- <http://www.beyachad.org/modesty> · 157
- <http://www.mbn.org.il> · 158
- <http://www.mbn.org.il/rollinginthedeep> · 159
- <http://www.gkehila.co.il/afikei-orot> · 160
- <http://www.datili.co.il/index.php?id=56257> · 161
- <http://www.yba.org.il/show.asp?id=60175> · 162
- .DS · 163
- <http://www.ofaqim.co.il/bloggers.asp?artid=79> וגם <http://tinyurl.com/kqro4jz> · 164
- <http://www.nrg.co.il/online/1/ART2/469/848.html> · 165
- <http://www.inn.co.il/News/News.aspx/256047> · 166
- <http://www.datili.co.il/index.php?id=61492> · 167
- <http://tinyurl.com/lc6048v> וגם <http://www.orotisrael.org.il> · 168
- <http://www.baityehudi.org.il/zirim-new> · 169
- <http://www.93fm.co.il/radio/73978> · 170
- <http://www.bmoriah.org.il> · 171
- <http://www.bmoriah.org.il/130314/%D7%9E%D7%99-%D7%90%D7%A0%D7%97%D7%A0%D7%95> · 172
- <http://www.guidestar.org.il/organization/580223386> · 173
- <http://www.neriya.org.il> · 174
- <http://tinyurl.com/mwa9f5d> · 175

<http://www.mynet.co.il/articles/0,7340,L-4095297,00.html> · 176

<http://tinyurl.com/mncdhpq> · 177

<http://www.orotm.org> · 178

<http://www.dvir.org> · 179

<http://tinyurl.com/pomllur> · 180

<http://betmoreshet.org.il> · 181

<http://www.baityehudi.org.il/zirim-new> · 182

<http://tinyurl.com/njce44u> · 183

<http://www.inn.co.il/News/News.aspx/245928> · 184

<http://www.inn.co.il/News/News.aspx/209201> · 185

<http://www.baityehudi.org.il/zirim-new> · 186

<http://www.meirharel.org.il> · 187

http://www.gfn.co.il/index.php?option=com_content&view=article&id=23520&confirm=1 · 188

<http://www.inn.co.il/News/News.aspx/245928> · 189

<http://www.news1.co.il/Archive/001-D-228738-00.html?t=044935> · 190

<http://www.datili.co.il/index.php?id=35734> · 191

<http://tinyurl.com/59uw5f> וגו' <http://www.news1.co.il/Archive/001-D-228738-00.html?t=010018> · 192

<http://www.toravoda.org.il/node/7152> · 193

<http://www.kipa.co.il/now/52991.html> · 194

<http://tinyurl.com/046crkd> · 195

<http://shemeshnet.co.il/articles/1846> · 196

<http://beitorot.org/content.asp?pageid=49> :ןו, וט · 197

<http://tinyurl.com/kwef37f> · 198

<http://shemeshnet.co.il/articles/1846> · 199

<http://www.netzerariel.org> · 200

<https://www.youtube.com/watch?v=3alxocv6Ua4> וגו' <http://www.netzerariel.org/123116/netzermataai> · 201

202 · ש.מ.

<http://tinyurl.com/oajfwjj> · 203

<http://www.hapardes.org> · 204

<http://tinyurl.com/lu58k2k> · 205

<http://www.yeshiva.org.il/midrash/5146> · 206

<http://tinyurl.com/nxn2b96> · 207

208 · ש.מ.

<http://tinyurl.com/lohmrn4> · 209

<http://tinyurl.com/qevsdsu> · 210

<http://tinyurl.com/m2lkppn> · 211

http://shaaleitorah.org/index.php?option=com_content&view=article&id=61&Itemid=470&lang=he · 212

<http://www.omezakko.co.il> · 213

214 · 'תיאטרון אחר', עיתון בשבע, 13.10.08

<http://www.inn.co.il/News/News.aspx/248634> · 215

<http://news.walla.co.il/?w=/1/996796> · 216

<http://www.inn.co.il/News/News.aspx/215961> · 217

<http://www.ynet.co.il/articles/0,7340> וראו גם: <http://news.walla.co.il/?w=/1/996796> · 218

<http://www.inn.co.il/News/News.aspx/260543> · 219

<http://tinyurl.com/pwc6p5y> · 220

<http://tinyurl.com/pf7emnx> · 221

<http://tinyurl.com/otn5lbp> וכך: <http://tinyurl.com/m4q43gv> · 222

<http://www.haaretz.co.il/news/politi/.premium-1.2063867> · 223

<http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4008023,00.html> · 224

<http://www.nrg.co.il/online/11/ART2/487/574.html> · 225

http://www.kipa.co.il/now/The_Jewish_Home/49479.html וגם <http://sixtyone.co.il/articles/43> · 226

<http://www.haaretz.co.il/news/law/1.2072446> · 227

http://lamikdash.blogspot.co.il/2009/05/blog-post_05.html · 228

<http://www.zehut.co.il/> · 229

<http://www.zehut.co.il/%D7%94%D7%A0%D7%94%D7%9C%D7%AA-%D7%96%D7%94%D7%95%D7%AA> · 230

[/http://khl.org.il](http://khl.org.il) · 231

<http://news.nana10.co.il/Article/?ArticleID=1045602> · 232

<http://www.inn.co.il/News/News.aspx/252100> · 233 ונגם <http://tinyurl.com/okactxb>

<http://www.inn.co.il/News/News.aspx/277581> · 234

<http://www.israelhayom.co.il/article/193979> · 235

<http://www.haaretz.co.il/misc/1.1109655> · 236

<http://www.datili.co.il/index.php?id=53726> · 237

<http://tinyurl.com/pte2qqq> · 238

ש.ד. · 239

<http://www.bechirot.gov.il/elections19/heb/list/List.aspx?ListId=101> · 240

<http://www.baityehudi.org.il/?s=%D7%A0%D7%A1%D7%99%D7%9E%D7%99&submit=%D7%97%D7%A4%D7%A2> · 241

<http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-3115024,00.html> · 242

<http://tinyurl.com/ny6zkt9> · 243

<http://www.inn.co.il/Besheva/Article.aspx/4624> · 244

<http://tinyurl.com/ny6zkt9> · 245

<http://bneiakiva.org.il/bneiakiva> · 246

ראו לעיל הערה 67 · 247

<http://www.kipa.co.il/family/48494.html> · 248

<http://www.nrg.co.il/online/11/ART2/593/399.html> · 249

www.molad.org

משרד 077 706 0200

פקס 077 701 0209